

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม

อำเภอเสรีมงาม จังหวัดลำปาง

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

กรมพัฒนาที่ดิน

สิงหาคม 2562

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม

อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

กรมพัฒนาที่ดิน

สิงหาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์ความเป็นมาของหมู่บ้าน/การตั้งถิ่นฐาน	2-3
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-4
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-4
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-8
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-12
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-7
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-11
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	6-1

สารบัญ

	หน้า
6.3 แผนการใช้ที่ดิน	6-3
6.4 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-25
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง (ปี พ.ศ.2532-2561)	2-6
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	2-9
ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562	2-12
ตารางที่ 2-4 สภาพสังคมในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562	2-14
ตารางที่ 2-5 การถือครองที่ดินตำบลทุ่งงาม	2-16
ตารางที่ 2-6 รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562	2-18
ตารางที่ 2-7 รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562	2-19
ตารางที่ 2-8 ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ตำบลทุ่งงาม ปี 2561	2.20
ตารางที่ 3-1 ทรัพยากรน้ำในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-1
ตารางที่ 3-2 คุณภาพและอัตราการให้น้ำของน้ำใต้ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-4
ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-11
ตารางที่ 3-4 สมบัติดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-13
ตารางที่ 4-1 จุดเก็บตัวอย่างดินของเกษตรกรตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	4-6
ตารางที่ 4-2 รายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลบ.ม. ปีงบประมาณ 2557-2562 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	4-8
ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	5-5
ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	6-1
ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน	6-22
ตารางที่ 6-3 การเปรียบเทียบระบบการปลูกพืชก่อนและหลังมีแผนการใช้ที่ดิน	6-26

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2563	7-2
ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน ปี 2563	7-5
ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง แผน 4 ปี (ปี 2563-2566) หน่วยงานสถานีพัฒนาที่ดินลำปาง	7-7

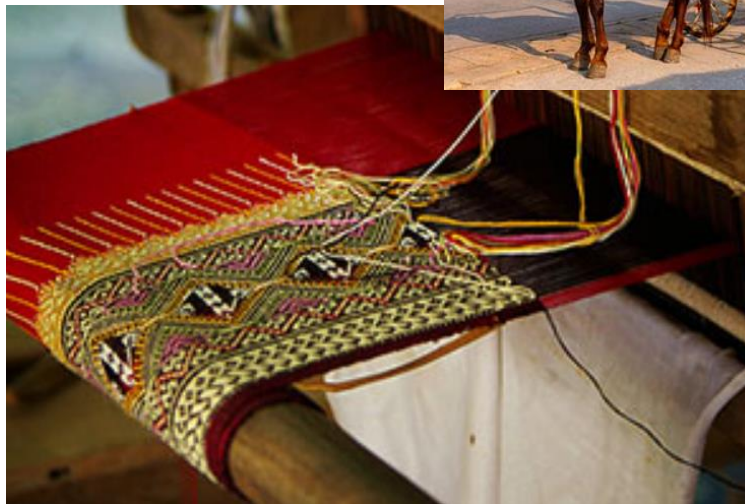
สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	2-2
รูปที่ 2-2	สภาพภูมิประเทศตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	2-4
รูปที่ 2-3	เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2531-2560) ตำบลทุ่งงาม จังหวัดลำปาง	2-7
รูปที่ 2-4	สมดุลงานน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำปาง พ.ศ.2532-2561	2-8
รูปที่ 2-5	สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	2-11
รูปที่ 2-6	สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร	2-12
รูปที่ 2-7	การประกอบอาชีพของประชากร	2-18
รูปที่ 2-8	รายได้ รายจ่าย ของครัวเรือนเฉลี่ย เทศบาลตำบลทุ่งงาม	2-19
รูปที่ 3-1	ทรัพยากรน้ำตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-2
รูปที่ 3-2	อุทกธรณีวิทยาตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-5
รูปที่ 3-3	อัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-6
รูปที่ 3-4	ภูมิประเทศและชุดดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-10
รูปที่ 3-5	ทรัพยากรดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	3-15
รูปที่ 4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	4-3
รูปที่ 4-2	จุดเก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกรตำบลทุ่งงาม	4-7
รูปที่ 4-3	ที่ตั้งบ่อน้ำในไร่นาที่ดำเนินการก่อสร้างโดยกรมพัฒนาที่ดิน	4-10
รูปที่ 4-4	ระบบการปลูกพืชตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	4-11
รูปที่ 6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	6-24
รูปที่ 6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-25

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 72(1) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2561 – 30 กันยายน 2562

1.3.2 สถานที่ ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดิน รายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือแผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และ **กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน** (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตาม ประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างแผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือสภาเทศบาล นำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือสภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณของเทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1993)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนผิวของของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate)

อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นบนดินและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด หายแร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดิน ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิด และระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกันเนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ และสัณฐาน (คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี และเป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปฏิกิริยาการพังทลายที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษา ดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในการเกษตรกรรม

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลทุ่งงาม ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันออกของอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง มีเนื้อที่ 55,380 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเสริมขวา อำเภอเสริมงาม และตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคาจังหวัดลำปาง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเสริมซ้าย อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

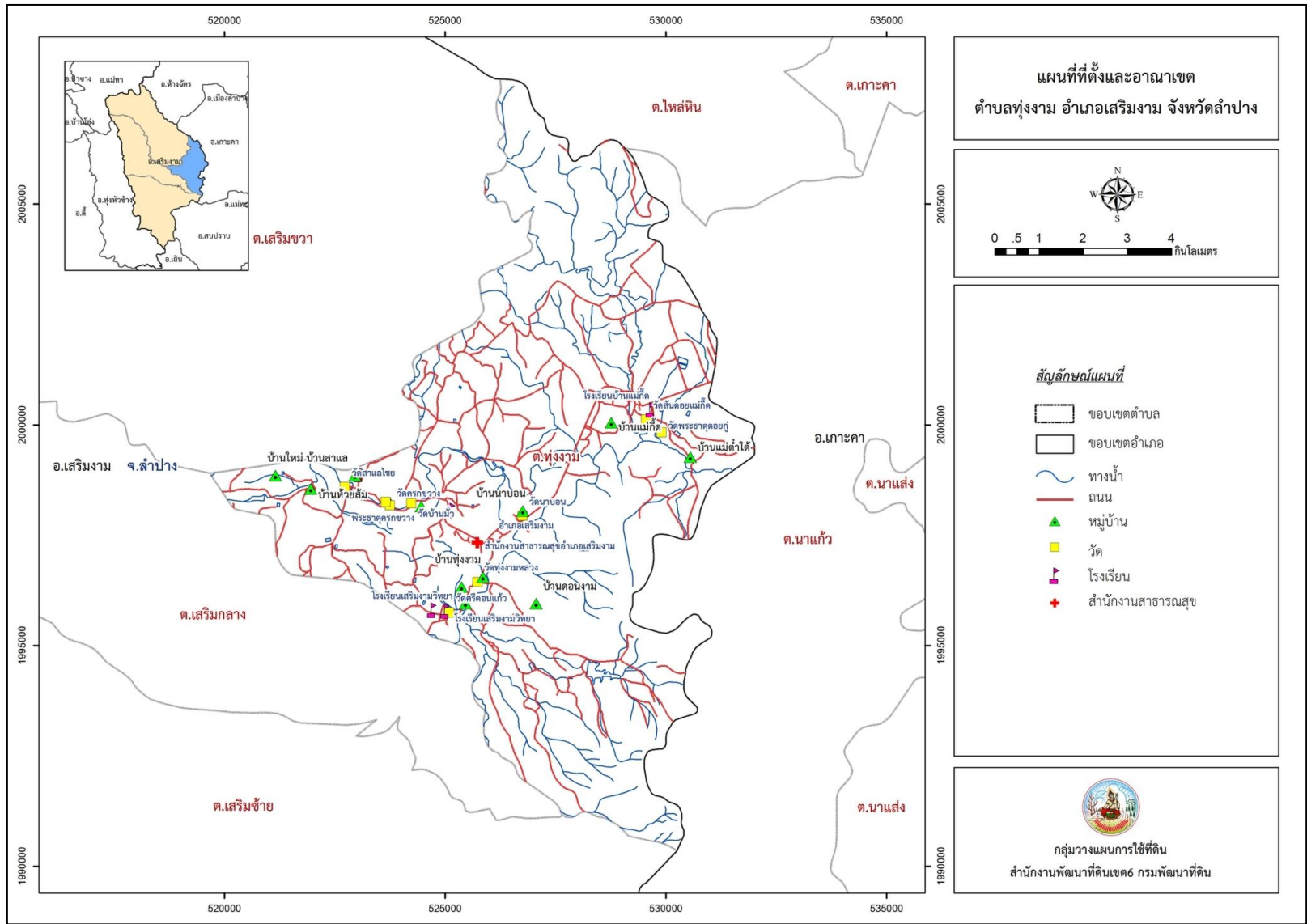
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเสริมขวา และตำบลเสริมกลาง อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

(เนื้อที่ ได้จากการคำนวณในระบบ GIS)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลทุ่งงาม แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน และเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็กหรือเทศบาลตำบล จำนวน 2 เขต ได้แก่ เขตเทศบาลตำบลเสริมงาม และเขตเทศบาลตำบลทุ่งงาม

- หมู่ที่ 1 บ้านแม่ก๊ิด (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลทุ่งงาม เต็มพื้นที่)
 - หมู่ที่ 2 บ้านนาบอน (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเสริมงาม เต็มพื้นที่)
 - หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งงาม (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเสริมงาม เต็มพื้นที่)
 - หมู่ที่ 4 บ้านมั่ว (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเสริมงาม ส่วนใหญ่ และในเขตเทศบาลตำบลทุ่งงาม)
 - หมู่ที่ 5 บ้านสาแล (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลทุ่งงาม เต็มพื้นที่)
 - หมู่ที่ 6 บ้านดอนแก้ว (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเสริมงาม เต็มพื้นที่)
 - หมู่ที่ 7 บ้านใหม่ (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลทุ่งงาม เต็มพื้นที่)
 - หมู่ที่ 8 บ้านดอนงาม (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเสริมงาม ส่วนใหญ่ และในเขตเทศบาลตำบลทุ่งงาม)
 - หมู่ที่ 9 บ้านห้วยส้ม (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลทุ่งงาม เต็มพื้นที่)
 - หมู่ที่ 10 บ้านแม่ตำใต้ (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลทุ่งงาม เต็มพื้นที่)
 - หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งงามพัฒนา (อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเสริมงาม เต็มพื้นที่)
- (ที่มา : กศน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง, 2562)

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์ความเป็นมาของหมู่บ้าน/การตั้งถิ่นฐาน

ตำบลทุ่งงาม เป็นสถานที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอเสริมงาม ที่แยกออกจากอำเภอเกาะคา เมื่อปี พ.ศ.2518 ประชากรส่วนใหญ่อพยพมาจากอำเภอเกาะคา เหตุที่เรียกว่า "ทุ่งงาม" เพราะพื้นที่เป็นที่ราบ ลุ่มแม่น้ำระหว่างหุบเขา มีแม่น้ำแม่เลี้ยง และแม่น้ำแม่ตำ ไหลมาบรรจบกันที่บ้านนาบอน ทำให้พื้นที่อุดมสมบูรณ์ ต้นข้าวและพืชไร่นางอกงามสมบูรณ์ ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อตำบลว่า "ตำบลทุ่งงาม"

วิสัยทัศน์ “เสริมงามเมืองน่าอยู่ เคียงคู่เศรษฐกิจพอเพียง ร้อยเรียงวิถีชีวิตชุมชน ประชาสังคม สันติสุข”

ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เทศกาลประจำปี ประชาชนยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีดังนี้

1. ประเพณีตานข้าวใหม่ (ถวายข้าวใหม่) หลังจากที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าวแล้วเสร็จ จะนำข้าวเปลือกเก็บไว้ในยุ้งฉาง ซึ่งก่อนที่จะนำมาบริโภคในครัวเรือนนิยมนำไปถวายพระในเดือน 4 เป็ง (วันขึ้นปีใหม่) และทำสืบทอดกันมาแต่โบราณ

2. ประเพณีสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง) ช่วงระหว่างวันที่ 13 – 15 เมษายน ของทุกปี กิจกรรมที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตลอด ได้แก่ การขนทรายเข้าวัด ในวันที่ 14 เมษายน (วันเนา) ถือเป็นการทดแทนทรายที่มักติดเท้ามาเมื่อเดินออกจากบริเวณวัด การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันที่ 15 เมษายน (วันพญาวัน) เป็นการแสดงความเคารพต่อผู้สูงอายุ ให้ทุกคนมีความกตัญญูกตเวทิต์ และวันนี้ถือเป็นวันพบญาติ ลูกหลานที่อยู่ต่างจังหวัดก็จะกลับบ้านมารดน้ำดำหัวพ่อแม่ ผู้แก่ผู้เฒ่าที่เคารพนับถือ

3. ประเพณีการทำบุญในเทศกาลวันเข้าพรรษา – วันออกพรรษา เป็นการฝึกให้ทุกคนมีศีล สมาธิ ปัญญา

4. ประเพณีตานก๋วยสลาก (สลากภัต) ทำช่วงกลางพรรษา (เดือน 12 เป็ง) ส่วนใหญ่นิยมอุทิศส่วนกุศลไว้ภาคหน้าและบรรพบุรุษที่ล่วงลับ

5. ประเพณีเลี้ยงผีปู่ย่า นิยมทำกันเดือนเก้าเหนือ (ช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทิต์ต่อบรรพบุรุษต้นตระกูลแต่ละครอบครัวที่เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว

6. ประเพณีปอยข้าวสังข์ เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่บุพการี ญาติพี่น้อง ที่ล่วงลับไปแล้ว จะจัดตามฐานะของลูกหลาน

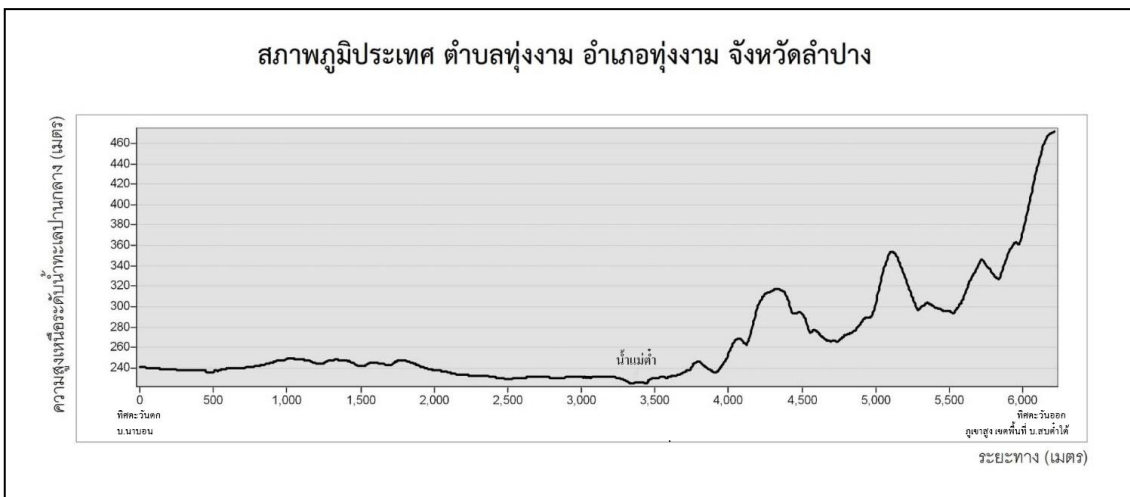
ขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ของคนพื้นเมืองต่างมีความเชื่อว่าใครก็ตามที่ปฏิบัติได้จะพบแต่ความสุขความเจริญ และในทางกลับกัน ใครก็ตามที่ไม่ปฏิบัติตามบรรพบุรุษอีกทั้งลบหลู่จะไม่เป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

ผลิตภัณฑ์โอท็อป

สินค้าโอท็อป ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ขนมทองม้วน กะทิสด ที่นอนปิกนิก ผ้าถุงลายมัดหมี่ หม้อดินเผา และไข่เค็มสุก(ตราศรีตา) (ไทยตำบลตอทคอม, 2562: 3)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ตั้งแต่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงภูเขาสูงชัน มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 230-650 เมตร โดยพื้นที่ด้านตะวันออกและด้านใต้ของตำบลเป็นลูกคลื่นลอนชันถึงภูเขา บริเวณตอนกลางของพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีแม่น้ำแม่เสริม แม่เลี้ยง และแม่ต้า เป็นแม่น้ำสายหลักของพื้นที่ตำบล รายละเอียดในรูปที่ 2-2

รูปที่ 2-2 สภาพภูมิประเทศตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

2.5 สภาพภูมิอากาศ

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ช่วงปี พ.ศ.2532 - 2561) ของสถานีตรวจวัดอากาศ จังหวัดลำปาง (ตารางที่ 2-1 และ รูปที่ 2-3) พบว่า ตำบลทุ่งงามได้รับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีน เข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว (ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทร เข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป จากอิทธิพลของมรสุมดังกล่าว ทำให้ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดลำปางมี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

อุณหภูมิ เฉลี่ยตลอดปี 26.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดปี 33.8 องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน คือ 38.2 องศาเซลเซียส และพบอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดปี 21.2 องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม คือ 15.5 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,110.2 มิลลิเมตร โดยในเดือนกันยายน มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด 207.2 มิลลิเมตร และเดือนกุมภาพันธ์มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด คือ 9.5 มิลลิเมตร

ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์ตลอดปี 73.3 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดในเดือนกันยายน เท่ากับ 83.0 เปอร์เซ็นต์ และต่ำสุดในเดือนมีนาคม เท่ากับ 58.0 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration : ETo) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat for Windows Version 8 โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ETo เป็นหลัก เพื่อหาช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช ของตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงกลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากดินยังคงมีความชื้นหลงเหลืออยู่ พอเพียงพอสำหรับปลูกพืชไร่ พืชผักอายุสั้น หลังจากหมดฤดูฝนประมาณหนึ่งเดือน และอาจใช้แหล่งน้ำในไร่นาช่วยเสริมการเพาะปลูกได้บ้าง แต่ทั้งนี้ควรวางแผนจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

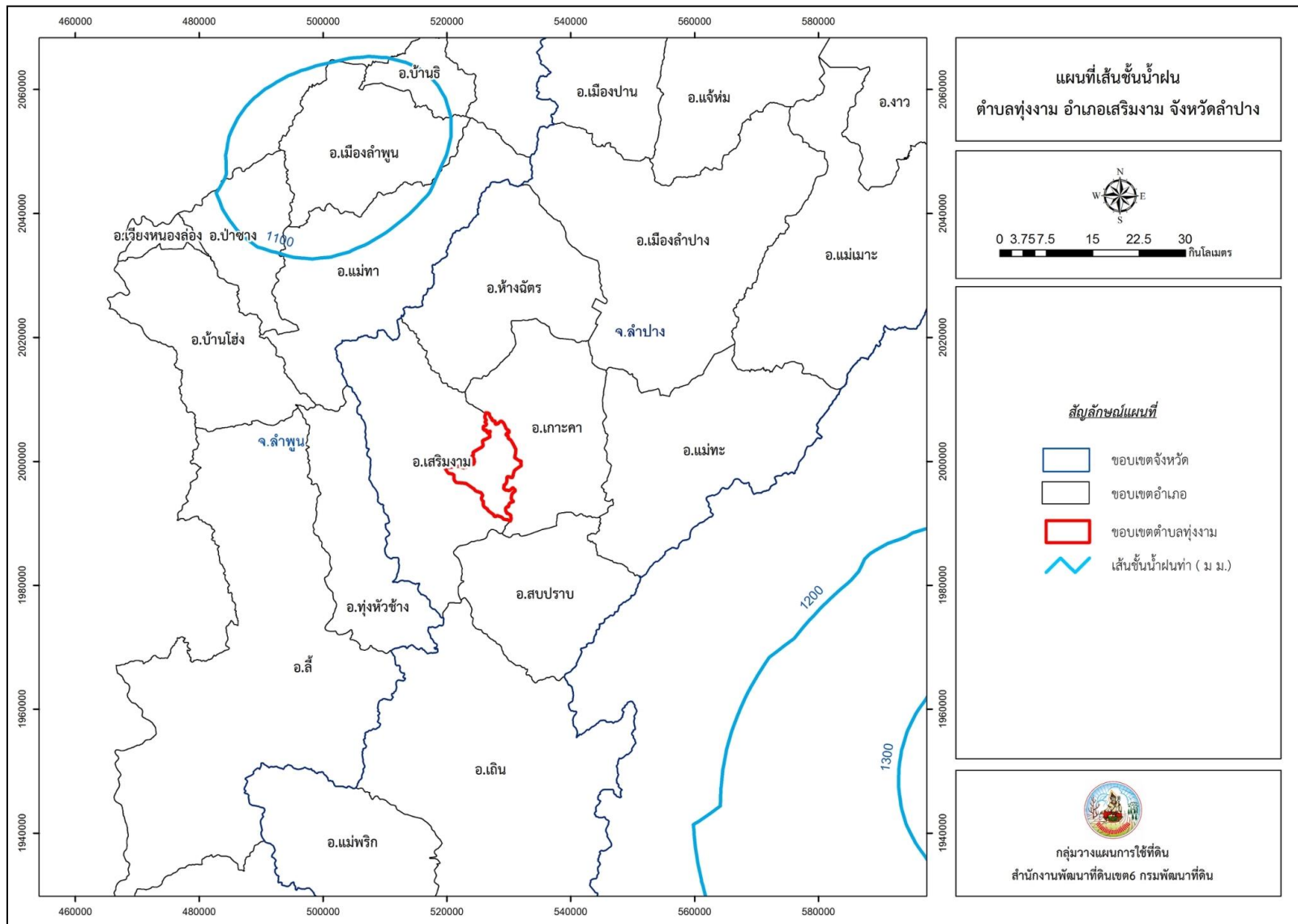
2) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก แบ่งเป็นช่วงขาดน้ำ มีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนเมษายน ของทุกปี ในช่วงเวลาดังกล่าวถ้าได้รับน้ำชลประทานช่วยก็สามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้ และช่วงน้ำมากเกินพอ จะอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมาก บริเวณที่ลุ่มหรือบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ อาจเกิดน้ำท่วมซึ่งส่งผลเสียหายกับผลผลิตได้ (รูปที่ 2-4)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง (ปี พ.ศ.2532-2561)

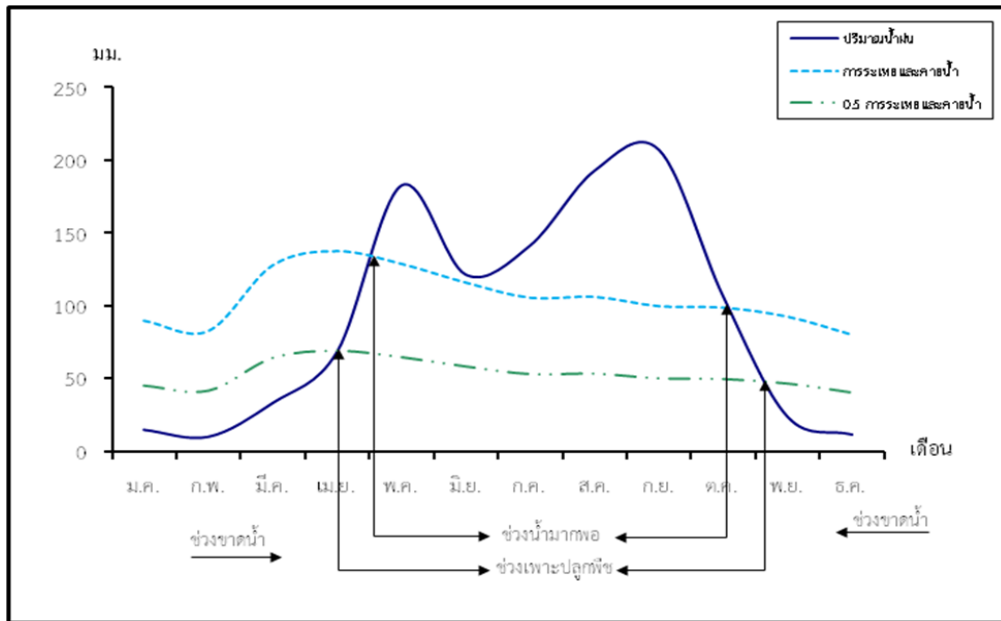
เดือน	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	น้ำฝนที่ใช้ ประโยชน์ (มม.)*	จำนวนวัน ที่ฝนตก	อุณหภูมิ สูงสุด (ซ)	อุณหภูมิ ต่ำสุด (ซ)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (ซ)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ศักยภาพการคาย ระเหยน้ำ (มม.)*
ม.ค.	14.30	14.0	1.6	31.7	15.5	22.5	71	89.90
ก.พ.	9.50	9.4	1.6	34.5	16.9	24.8	63	82.88
มี.ค.	32.80	31.1	4.0	37.0	20.4	28.0	58	128.03
เม.ย.	68.00	60.6	6.8	38.2	23.6	30.1	61	137.70
พ.ค.	182.70	129.3	15.6	35.7	24.2	28.9	73	128.96
มิ.ย.	121.20	97.7	15.5	34.3	24.5	28.4	76	116.10
ก.ค.	141.40	109.4	18.0	33.4	24.2	27.9	78	105.71
ส.ค.	192.90	133.4	19.1	33.1	23.9	27.5	81	106.33
ก.ย.	207.20	138.5	18.3	33.1	23.2	27.2	83	99.90
ต.ค.	106.00	88.0	11.1	32.5	22.4	26.4	82	98.89
พ.ย.	23.20	22.3	3.1	31.9	19.4	24.6	78	92.70
ธ.ค.	11.00	10.8	1.4	30.6	16.1	22.3	75	80.29
รวม	1,110.20	844.50	116.10	-	-	-	-	1,267.39
เฉลี่ย	-	-	-	33.83	21.19	26.55	73.25	105.62

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2561)

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

รูปที่ 2-3 เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2531-2560) ตำบลทุ่งงาม จังหวัดลำปาง

รูปที่ 2-4 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำปาง พ.ศ. 2532 -2561

หมายเหตุ : จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

(1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,765 ไร่ หรือร้อยละ 4.99 ของพื้นที่ตำบล

(2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 20,074 ไร่ หรือร้อยละ 36.26 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

(2.1) นาข้าว มีเนื้อที่ 9,199 ไร่ หรือร้อยละ 16.61 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าวและนาร้าง

(2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 1,771 ไร่ หรือร้อยละ 3.19 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง และถั่วลิสง

(2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 8,303 ไร่ หรือร้อยละ 15.00 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นผสมยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส สัก ไม้ปลูกเพื่อการค้า และจามจุรี

(2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 525 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ส้มมะม่วง กล้วย มะขาม และลำไย

(2.5) ข้าวโพด (ไร่หมุนเวียน) มีเนื้อที่ 114 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล

(2.6) พืชหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 103 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชหญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก และโรงเรือนเลี้ยงสุกร

(3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 31,002 ไร่ หรือร้อยละ 55.97 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู และป่าผลัดใบสมบูรณ์

(4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,475 ไร่ หรือร้อยละ 2.66 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน

(5) พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ มีเนื้อที่ 64 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พืชหญ้า ไม้ละเมาะ และพื้นที่ถม

ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2-2

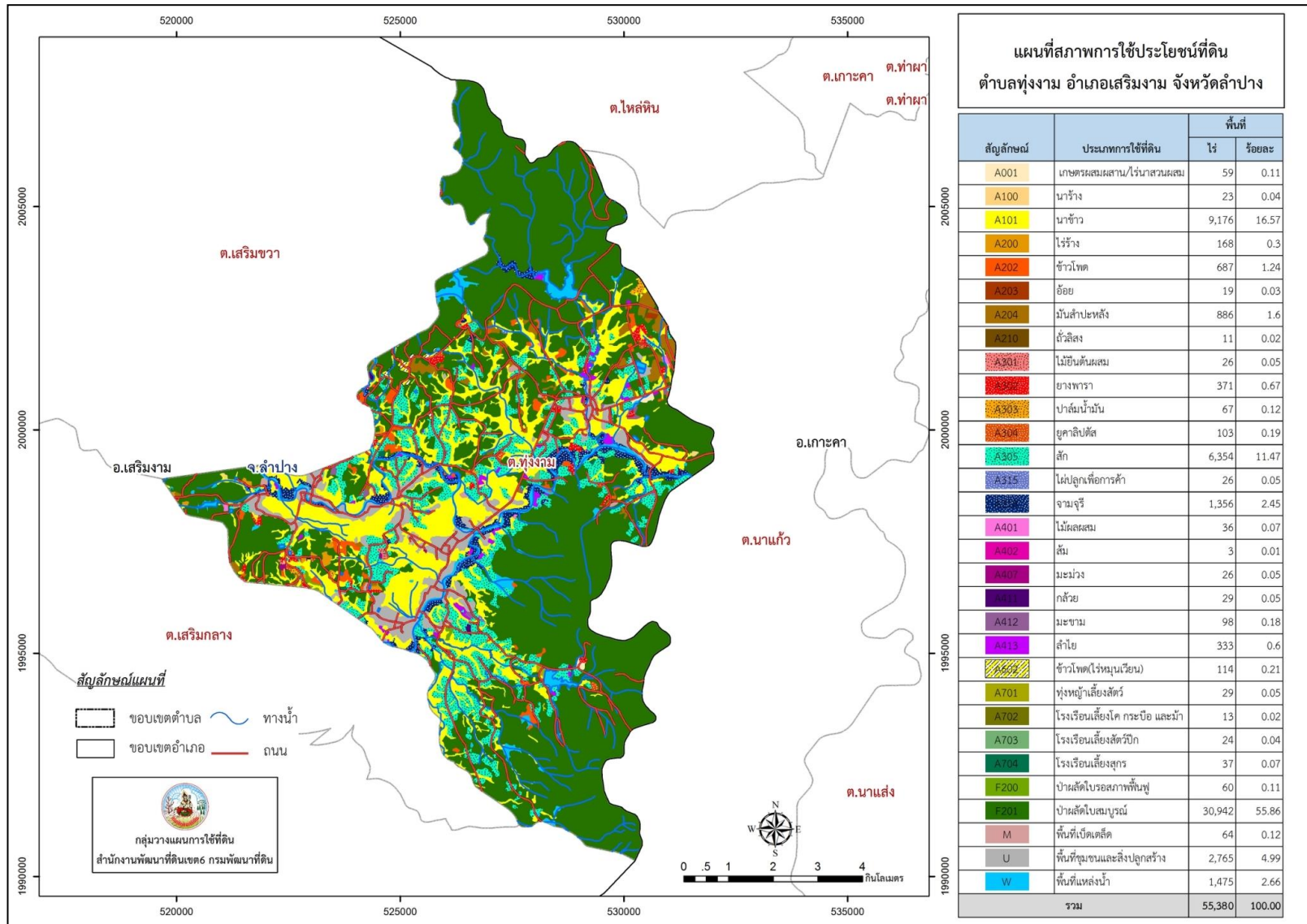
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,765	4.99
A	พื้นที่เกษตร	20,074	36.26
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	59	0.11
A100	นาร้าง	23	0.04
A101	นาข้าว	9,176	16.57
A200	ไร่ร้าง	168	0.3
A202	ข้าวโพด	687	1.24
A203	อ้อย	19	0.03
A204	มันสำปะหลัง	886	1.6
A210	ถั่วลิสง	11	0.02
A301	ไม้ยืนต้นผสม	26	0.05
A302	ยางพารา	371	0.67
A303	ปาล์มน้ำมัน	67	0.12
A304	ยูคาลิปตัส	103	0.19
A305	สั๊ก	6,354	11.47

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	26	0.05
A318	จามจุรี	1,356	2.45
A401	ไม้ผลผสม	36	0.07
A402	ส้ม	3	0.01
A407	มะม่วง	26	0.05
A411	กล้วย	29	0.05
A412	มะขาม	98	0.18
A413	ลำไย	333	0.6
A602	ข้าวโพด(ไร่หมุนเวียน)	114	0.21
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	29	0.05
A702	โรงเรียนเลี้ยงโค กระบือและม้า	13	0.02
A703	โรงเรียนเลี้ยงสัตว์ปีก	24	0.04
A704	โรงเรียนเลี้ยงสุกร	37	0.07
F	พื้นที่ป่าไม้	31,002	55.97
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	60	0.11
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	30,942	55.86
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	64	0.12
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,475	2.66
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		55,380	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

รูปที่ 2-5 สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1) สภาพสังคมโดยทั่วไป

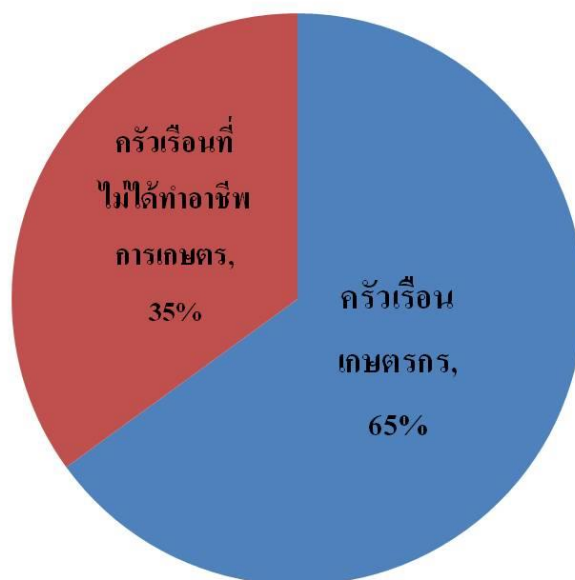
(1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยปี 2562 (ข้อมูล ณ มิถุนายน 2562) พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลทุ่งงาม มีประชากรรวม 9,903 คน จำนวน 2,830 หลังคาเรือน จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 1,840 หลังคาเรือน จำนวนครัวเรือนที่ไม่ได้ทำอาชีพการเกษตร 990 หลังคาเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.00 และ 35.00 ตามลำดับ โดยมีการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ย 4.60 ไร่ต่อครัวเรือน (ตารางที่ 2-3 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประชากรรวม (คน)	9,903	-
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด (หลังคาเรือน)	2,830	100.00
จำนวนครัวเรือนเกษตรกร (หลังคาเรือน)	1,840	65.00
จำนวนครัวเรือนที่ไม่ได้ทำอาชีพการเกษตร (หลังคาเรือน)	990	35.00

ที่มา : กรมการปกครอง (2562)

รูปที่ 2-6 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร

(2) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือน มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำน้ำ และลำห้วย 5 สาย แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ ฝาย 6 แห่ง บ่อน้ำตื้น 21 แห่ง และบ่อโยก 27 แห่ง ในส่วนของน้ำดื่มน้ำใช้ มีการใช้น้ำประปา และสวมรดน้ำใช้ทุกหมู่บ้าน

(3) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ มีวัด/ที่พัทสงฆ์/สำนักสงฆ์ 8 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/อนุบาล 11 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือ/ห้องสมุด 8 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน 8 แห่ง ลาน/สนามกีฬา 8 แห่ง สถานที่พักผ่อน/สวนสาธารณะ 9 แห่ง สนามเด็กเล่น 8 แห่ง กิจกรรมธนาคารข้าว 10 แห่ง และศูนย์ฝึกอาชีพ 1 แห่ง ศูนย์รวมยางพารา/ศูนย์พัฒนาฯ 1 แห่ง

(4) การศึกษา การศึกษาอยู่ในระบบ ชั้นก่อนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.33 ชั้นป.1 – ม.3 คิดเป็นร้อยละ 22.00 ชั้นม.ปลาย/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 4.3 อนุปริญญา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 1.50 ปริญญาตรี/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 1.70 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.10 ในส่วนของประชากรที่จบการศึกษาแล้วและไม่ได้เรียนต่อ จบภาคบังคับ คิดเป็นร้อยละ 64.30 จบชั้นม.ปลาย/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 17.83 จบอนุปริญญา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 2.00 จบปริญญาตรี/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 3.00 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของประชากรตำบลทุ่งงามที่สำรวจทั้งหมด

(5) การมีส่วนร่วมของชุมชน ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ กองทุน คิดเป็นร้อยละ 91.76 ครัวเรือนเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 36.56 และครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตร คิดเป็นร้อยละ 36.56 ของครัวเรือนตำบลทุ่งงามที่สำรวจทั้งหมด และผู้มีปัญหาท้องถิ่น/ผู้มีปัญหาชาวบ้าน/ประชาชนชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 8.46 ของประชากรตำบลทุ่งงามที่สำรวจทั้งหมด

ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4 สภาพสังคมในพื้นที่ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562

สภาพสังคมตำบลทุ่งงาม	
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน (แห่ง)	
วัด/ที่พักสงฆ์/สำนักสงฆ์	8
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/อนุบาล	11
โรงเรียนประถมศึกษา	5
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	1
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	1
ที่อ่านหนังสือ/ห้องสมุด	8
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	8
ลาน/สนามกีฬา	8
สถานที่พักผ่อน/สวนสาธารณะ	9
สนามเด็กเล่น	8
กิจกรรมธนาคารข้าว	10
ศูนย์ฝึกอาชีพ	1
ศูนย์รวมยางพารา/ศูนย์พัฒนาฯ	1
การศึกษา (ร้อยละ)	
ศึกษาอยู่ในระบบ	
ชั้นก่อนประถมศึกษา	1.33
ชั้นป.1 - ม.3	22.00
ชั้นม.ปลาย/เทียบเท่า	4.30
อนุปริญญา/เทียบเท่า	1.50
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	1.70
สูงกว่าปริญญาตรี	0.10
จบการศึกษาแล้วและไม่ได้เรียนต่อ	
จบภาคบังคับ	64.30
จบชั้นม.ปลาย/เทียบเท่า	17.83
จบอนุปริญญา/เทียบเท่า	4.62
จบปริญญาตรี/เทียบเท่า	3.00

ตารางที่ 2-4 สภาพสังคมในพื้นที่ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562 (ต่อ)

สภาพสังคมตำบลทุ่งงาม	
สูงกว่าปริญญาตรี	0.16
การมีส่วนร่วมของชุมชน (ร้อยละ)	
ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่ม สหกรณ์ กองทุน	91.76
ครัวเรือนเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร	36.56
ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตร	36.56
ผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ภูมิปัญญาชาวบ้าน/ปราชญ์ชาวบ้าน	8.46

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

-องค์การบริหารตำบลทุ่งงาม (2561)

(6) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอдинอาสาในตำบลทุ่งงาม มีจำนวน 11 ราย คือ

1. นายก่อภพ อินตะจักร	หมอдинหมู่บ้านแม่กีด
2. นางผุสดี กันใจ	หมอдинหมู่บ้านนาบอน
3. นายไพวรรณ ก้อนแหวน	หมอдинตำบลทุ่งงาม
4. นายหลง กิติศรี	หมอдинหมู่บ้านมั่ว
5. นายเปี้ยว สุขบุญมา	หมอдинหมู่บ้านสาแล
6. นายเมืองเงิน แสนธิ	หมอдинหมู่บ้านดอนแก้ว
7. นางสาวเรณู แก้ววงษ์ษา	หมอдинหมู่บ้านใหม่
8. นายสังคม เชื้อนแก้ว	หมอдинหมู่บ้านดอนงาม
9. นายเสาร์คำ สดสุภา	หมอдинหมู่บ้านห้วยส้ม
10. นางสมพร ปัญญาดี	หมอдинหมู่บ้านแม่ตำใต้
11. นางดำรงค์ศักดิ์ เต็นยะ	หมอдинหมู่บ้านทุ่งงามพัฒนา

(7) การถือครองที่ดิน**(7.1) การถือครองที่ดินในภาพรวม**

ในปี 2561 มีประชากร 9,903 คน มีที่ดิน 55,380 ไร่ เฉลี่ยที่ดินในตำบล 2.14 ไร่/คน
ที่ดินการเกษตร 20,074 ไร่ เฉลี่ยที่ดินการเกษตร 4.60 ไร่/ครัวเรือน

ตารางที่ 2-5 การถือครองที่ดินตำบลทุ่งงาม

ปี	ประชากร (คน)	การถือครองที่ดิน	
		เฉลี่ยที่ดินทั้งตำบล ไร่/คน	เฉลี่ยที่ดินการเกษตร เฉพาะครัวเรือนเกษตรกร (ไร่/ครัวเรือน)
2561	9,903	2.14	4.60

ที่มา : ดัดแปลงข้อมูลจาก กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

(7.2) ปัญหาการถือครอง

ปัญหาการถือครองมี 3 ประการ คือ

(7.2.1) ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

กลุ่มประชากรที่เป็นผู้ไร้กรรมสิทธิ์ คือผู้ที่อยู่ในพื้นที่ของรัฐ เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่ราชพัสดุ ที่สาธารณะประโยชน์ มีที่ดินทำกินอยู่แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์รวมทั้งไม่มี การอนุญาตให้มีสิทธิทำกิน เป็นการเข้าทำกินและถือครองที่ดินมือเปล่า บางรายอ้างว่ามี ภ.บ.ท. 5 คือ การเสียภาษีที่ดินแต่ ภ.บ.ท. 5 มิใช่เอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และในพื้นที่ป่าไม้นั้น กรมป่าไม้ได้เคยแจ้งให้จังหวัดต่างๆ ยุติการเก็บ ภ.บ.ท. ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

(7.2.2) ปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน

กลุ่มประชากรที่ไร้ที่ดินทำกิน คือผู้ที่ไร้ที่ดินทำกิน มิใช่ผู้ที่ทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐ ปัจจุบันอาจจะเป็นผู้เช่าที่ดินทำกินหรือเป็นแรงงานรับจ้าง

(7.2.3) ปัญหาการเช่าที่ดินทำการเกษตร

กลุ่มประชากรที่มีปัญหาการเช่าที่ดิน คือผู้เช่าที่ดินทำกินในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยผู้ไร้ที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินน้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

(8) สภาพเศรษฐกิจในภาพรวม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปางประกอบด้วย (1) การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม (2) แรงงาน และ (3) รายได้-รายจ่าย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(8.1) การประกอบอาชีพ

(8.1.1) ด้านเกษตรกรรม

เกษตรกรทำการเกษตรโดยปลูกข้าวเป็นหลัก รองลงมาปลูกมันสำปะหลัง นอกจากนั้นยังปลูกพืชอื่น ๆ เช่น ถั่วลิสง กระเทียม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคและเสริมรายได้ เช่น วัว หมู เป็ด และไก่ เป็นต้น (รูปที่ 2-7)

(8.1.2) ด้านอุตสาหกรรม

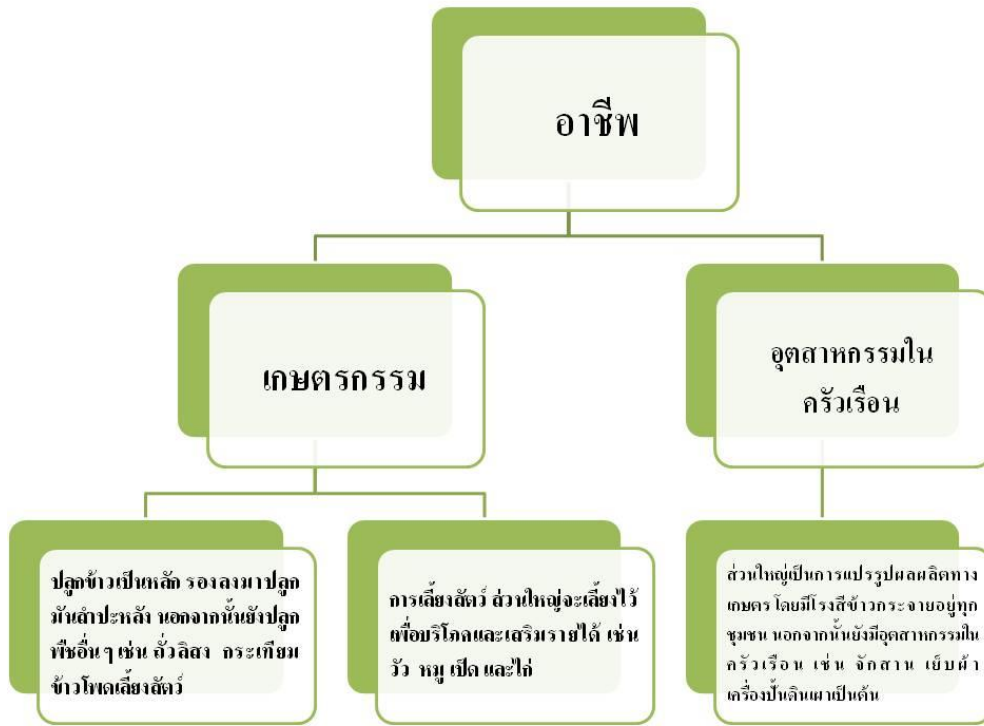
อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปผลผลิตทางเกษตร โดยมีโรงสีข้าวกระจายอยู่ทุกชุมชน นอกจากนั้นยังมีอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น จักสาน เย็บผ้า เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น เกษตรกรในพื้นที่ยังมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งในพื้นที่ตำบลทุ่งงาม พบว่า มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่หลากหลาย กระจายอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านนาบอน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มน้ำดื่มบ้านดอนงาม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลานิลเสริมงาม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้สูงอายุบ้านดอนแก้ว วิสาหกิจชุมชนกลุ่มนวดสมุนไพรบ้านนาบอน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มน้ำดื่มชุมชนบ้านมั่ว วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาบอนและวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารบ้านทุ่งงามพัฒนา เป็นต้น โดยวิสาหกิจชุมชนเหล่านี้ จัดเป็นกลุ่มกิจกรรมของชุมชน เป็นการรวมกลุ่มที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของกลุ่มเข้มแข็งขึ้น

(8.2) ด้านแรงงาน

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 – 59 ปี ได้รับค่าแรงในพื้นที่เฉลี่ยวันละ 300 บาท ต่ำกว่าระดับจังหวัดที่กำหนดอัตราค่าแรงขั้นต่ำวันละ 310 บาท โดยเฉพาะแรงงานด้านการเกษตร ประชากรอายุระหว่าง 25 – 50 ปี บางส่วนไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่ รวมทั้งแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ ปัญหาที่พบคือ ประชากรต้องไปทำงานนอกพื้นที่ในเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้านใหญ่ๆ เพราะในพื้นที่ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงานเยอะ ปัญหานี้ยังไม่สามารถแก้ไขได้

(8.3) รายได้-รายจ่าย

รายได้มาจากการทำเกษตรกรรม (ทำนา เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย) รับจ้าง รับราชการ และอาชีพเสริม (จักสาน เย็บผ้า) จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 193,973.64 บาทต่อปี และรายได้นับบุคคลเฉลี่ย 75,729.50 บาทต่อปี ในส่วนของด้านรายจ่าย มีรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 91,915.20 บาทต่อปี และรายจ่ายบุคคลเฉลี่ย 35,992.32 บาทต่อปี (ตารางที่ 2-6 และ ตารางที่ 2-7) เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า รายจ่ายของครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นต้นทุนการผลิต รองลงมาเป็นการชำระหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 46.97 และ 18.92 ตามลำดับ

รูปที่ 2-7 การประกอบอาชีพของประชากร

ตารางที่ 2-6 รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562

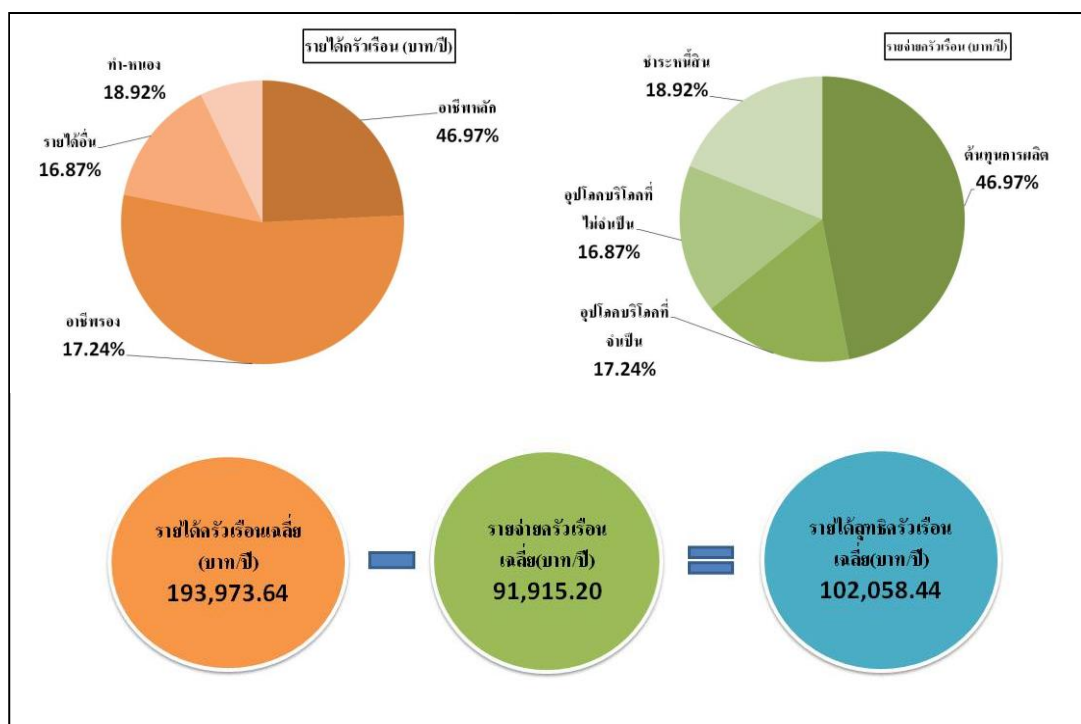
พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้ บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง		
หมู่ที่ 01 บ้าน แม่กีด	15,923,400.00	8,549,000.00	5,913,600.00	11,489,500.00	176,689.87	61,221.49
หมู่ที่ 02 บ้าน นาบอน	20,611,016.00	5,866,540.00	6,853,920.00	5,524,420.00	185,913.38	71,295.22
หมู่ที่ 03 บ้าน ทุ่งงาม	16,956,600.00	6,386,800.00	8,349,900.00	4,634,400.00	171,357.08	76,640.72
หมู่ที่ 04 บ้าน มั่ว	35,468,600.00	18,258,600.00	15,176,200.00	19,370,700.00	198,368.76	71,361.44
หมู่ที่ 05 บ้าน สาแล	15,692,000.00	5,917,000.00	7,583,000.00	11,332,000.00	156,463.32	64,426.07
หมู่ที่ 06 บ้าน ดอนแก้ว	22,260,000.00	4,135,000.00	8,616,200.00	7,227,000.00	207,050.00	92,022.22
หมู่ที่ 07 บ้าน ใหม่	10,463,000.00	4,513,000.00	3,906,800.00	6,094,100.00	203,064.23	67,323.18
หมู่ที่ 08 บ้าน ดอนงาม	14,551,300.00	6,458,000.00	6,842,600.00	5,930,700.00	209,829.81	80,819.62
หมู่ที่ 09 บ้าน ห้วยส้ม	4,788,000.00	3,484,000.00	2,939,100.00	4,392,100.00	173,368.89	64,743.57
หมู่ที่ 10 บ้าน แม่ตำใต้	5,370,000.00	2,612,000.00	1,837,000.00	3,249,100.00	189,392.75	61,641.98
หมู่ที่ 11 บ้าน ทุ่งงามพัฒนา	36,973,400.00	6,878,600.00	3,452,000.00	943,000.00	262,211.96	121,528.97
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	18,096,119.64	6,641,685.45	6,497,301.82	7,289,729.09	193,973.64	75,729.50

ที่มา : กรมการพัฒนารัฐบาล (2562 :)

ตารางที่ 2-7รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายจ่ายของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายจ่าย ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่าย บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)
	ต้นทุนการผลิต	อุปโภคบริโภค ที่จำเป็น	อุปโภคบริโภค ที่ไม่จำเป็น	ชำระหนี้สิน		
หมู่ที่ 01 บ้าน แม่กืด	6,139,300.00	14,561,520.00	3,448,300.00	3,027,200.00	114,668.02	39,731.46
หมู่ที่ 02 บ้าน นาบอน	3,409,965.00	9,130,050.00	1,205,350.00	65,500.00	66,080.69	25,341.04
หมู่ที่ 03 บ้าน ทุ่งงาม	3,582,400.00	7,955,000.00	2,781,900.00	2,169,900.00	77,779.25	34,787.34
หมู่ที่ 04 บ้าน มั่ว	12,897,800.00	29,516,000.00	7,145,070.00	2,471,200.00	116,921.51	42,061.50
หมู่ที่ 05 บ้าน สาแล	7,071,000.00	9,338,200.00	4,391,500.00	2,637,000.00	90,493.05	37,261.84
หมู่ที่ 06 บ้าน ดอนแก้ว	6,699,000.00	14,135,000.00	5,265,000.00	3,480,000.00	144,995.10	64,442.27
หมู่ที่ 07 บ้าน ใหม่	3,253,400.00	3,859,400.00	1,341,300.00	229,000.00	70,594.31	23,404.58
หมู่ที่ 08 บ้าน ดอนงาม	2,553,950.00	7,989,300.00	2,468,950.00	927,903.00	86,584.49	33,349.53
หมู่ที่ 09 บ้าน ห้วยส้ม	3,146,200.00	4,724,500.00	595,900.00	0.00	94,073.33	35,131.12
หมู่ที่ 10 บ้าน แม่ต้าใต้	1,316,000.00	2,586,200.00	392,800.00	3,000.00	62,289.86	20,273.58
หมู่ที่ 11 บ้าน ทุ่งงามพัฒนา	1,766,100.00	11,530,000.00	2,324,521.00	311,500.00	86,587.61	40,131.29
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	4,712,283.18	10,484,106.36	2,850,962.82	1,392,927.55	91,915.20	35,992.32

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2562 :)

รูปที่ 2-8 รายได้ รายจ่าย ของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลทุ่งงาม

(8.4) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ พืชที่มีอนาคต และพืชเสริมรายได้

ตำบลทุ่งงาม มีการทำการเกษตรกรรม และสภาพพื้นที่มีศักยภาพเหมาะสมในการปลูกพืชต่างๆ ดังนี้

(8.4.1) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นพืชอัตลักษณ์ของตำบลทุ่งงาม คือ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6 ผลผลิตเฉลี่ย 550 กิโลกรัมต่อไร่ มันสำปะหลังพันธุ์ ระยะเวลา 5 ผลผลิตเฉลี่ย 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ และถั่วลิสง พันธุ์ไทนาน 9 ผลผลิตเฉลี่ย 230 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนพบว่า ข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6 ผลตอบแทน 3,195 บาทต่อไร่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน 3.65 มันสำปะหลัง พันธุ์ระยะเวลา 5 ผลตอบแทน 4,440 บาทต่อไร่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน 3.85 และถั่วลิสง พันธุ์ไทนาน 9 ผลตอบแทน 1,470 บาทต่อไร่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน 2.77 ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลังให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่าการปลูกพืชอื่น (แต่การปลูกมันสำปะหลังก็มีข้อจำกัดในหลายด้าน) สำหรับข้าวเหนียวเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกไว้บริโภคในครัวเรือน (ตารางที่ 2-8)

(8.4.2) พืชที่มีอนาคตทั้งด้านคุณภาพและราคาตลาด คือ อินทผลัม

(8.4.3) รายได้เสริม คือ ปลูกถั่วเขียว ถั่วเหลือง เลี้ยงวัว และควาย

(8.4.4) พืชทางเลือกเพิ่มเติมในอนาคต คือ พะยูง ชิงชัน มะค่าโมงและจามจุรี

ตารางที่ 2-8 ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในพื้นที่ตำบลทุ่งงาม ปี 2561

รายการ	ข้าว (พันธุ์กข 6)	มันสำปะหลัง (ระยะเวลา 5)	ถั่วลิสง (พันธุ์ไทนาน9)
ต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	1,205	1,560	830
ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)	550	3,000	230
ราคาผลผลิต ณ ไร่นา (บาท/กก.)	8	2	10
รวมมูลค่าผลผลิต (บาท/ไร่)	4,400	6,000	2,300
ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	3,195	4,440	1,470
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนทั้งหมด	3.65	3.85	2.77

ที่มา : จากการวิเคราะห์

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรที่ดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

การวิเคราะห์ทรัพยากรป่าไม้ในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง เมื่อวิเคราะห์โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ พบว่า มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 31,002 ไร่ จำแนกเป็นป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู มีเนื้อที่ 60 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล และป่าผลัดใบสมบูรณ์ มีเนื้อที่ 30,942 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.86 ของพื้นที่ตำบล พบกระจายอยู่ทั่วตำบล

3.2 ทรัพยากรน้ำ

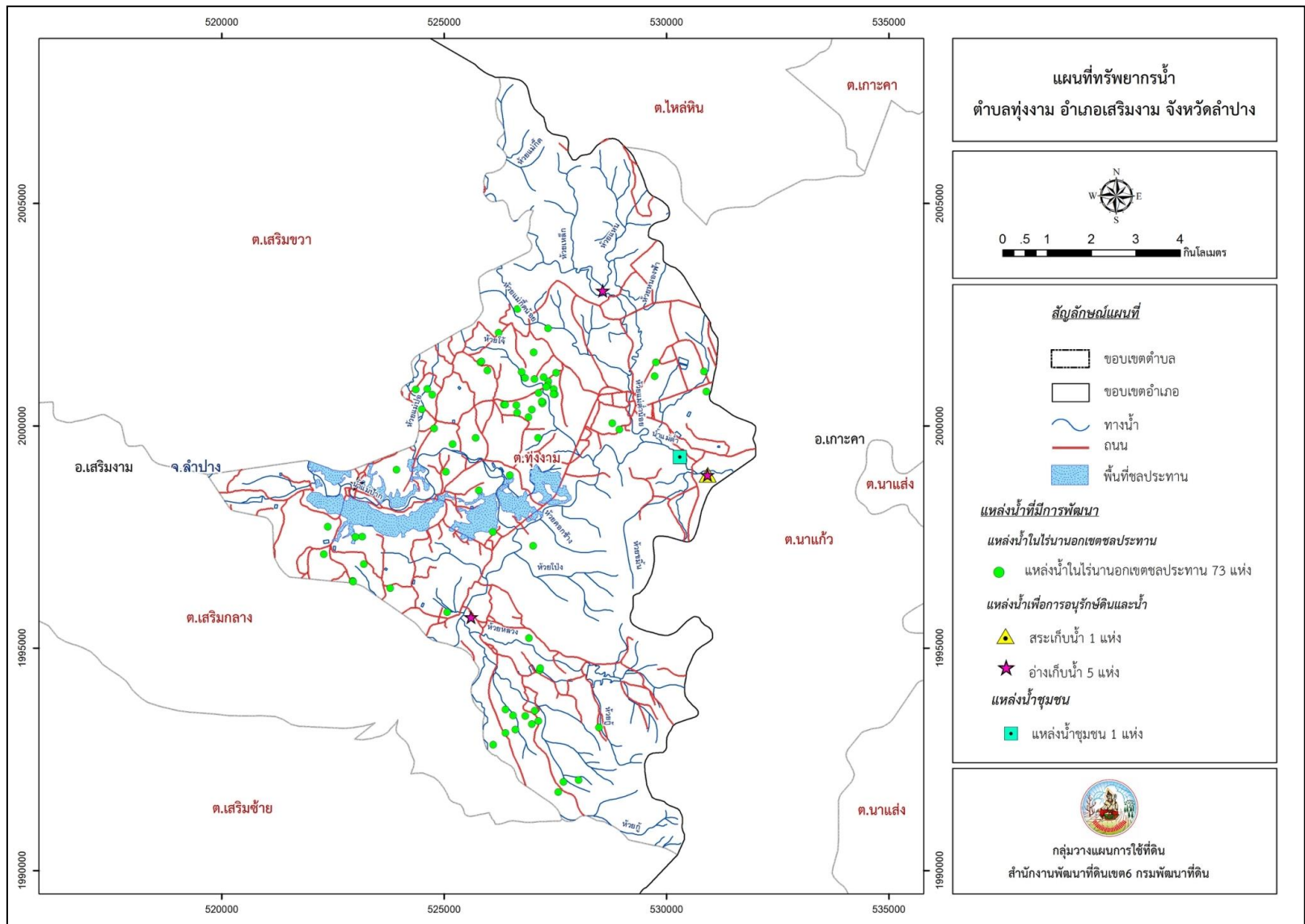
3.2.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติและที่มีการพัฒนา

- 1) แม่น้ำแม่เสริม แม่น้ำแม่เลียง และแม่น้ำแม่ต้า
- 2) ลำห้วยน้ำโจ้ ลำห้วยแม่ลา ลำห้วยแก้ง ลำห้วยแม่ป้อ ลำห้วยแม่ยอน ลำห้วยกันตี ลำห้วยหลวง ลำห้วยโป่ง ลำห้วยเตือ ลำห้วยตุ๋
- 3) อ่างเก็บน้ำห้วยหลวง และอ่างเก็บน้ำแม่ก๊ิด

ตำบลทุ่งงามยังมีแหล่งน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งก่อสร้างมาแล้วจำนวน 73 บ่อ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ทรัพยากรน้ำในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
ลำน้ำ ลำห้วย (สาย)	10
บึง หนอง (แห่ง)	3
แหล่งน้ำที่มีการพัฒนา	
ฝาย (แห่ง)	6
บ่อน้ำตื้น (แห่ง)	73
บ่อบาดาล (แห่ง)	27
แหล่งน้ำของกรมพัฒนาที่ดิน (แห่ง)	7
น้ำดื่มและน้ำใช้	
การประปาในเทศบาลตำบล (ร้อยละ)	100

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรน้ำตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ก) แหล่งน้ำใต้ดิน จากข้อมูลอุทกธรณีวิทยา มาตราส่วน 1:1,000,000 กรมทรัพยากรธรณี (2556) ดังรูปที่ 3-2 นำมาวิเคราะห์ชั้นน้ำที่พบในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง รายละเอียดดังนี้

(1) ชั้นหินอุ้มน้ำหินชั้นกึ่งแปร (Permian-Carboniferous Metasediments Aquifer ; PCms) ประกอบด้วย หินทรายกึ่งหินควอร์ตไซต์ (Quartzitic sandstone) หินดินดานกึ่งหินชนวน (Phyllitic to Slaty shale) และหินกรวดมน ความลึกของชั้นน้ำบาดาลประมาณ 10-60 เมตร ความสามารถในการให้น้ำอยู่ในช่วง 1-20 ลบ.ม./ชม

(2) ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนตะกอนน้ำยุคเก่า (Quaternary Older Terrace Deposits Aquifer ; Qot) เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนพวกกรวด ทราย ทรายแป้ง และดินเหนียว ตะกอนยุคเก่านี้บางส่วนจะวางตัวอยู่ใต้ชั้นน้ำที่ราบน้ำหลากที่มีอายุอ่อนกว่า ความลึกของชั้นน้ำบาดาลประมาณ 50-150 เมตร ความสามารถในการให้น้ำอยู่ในช่วง 10-100 ลบ.ม./ชม. ซึ่งชั้นน้ำประเภทนี้ได้หมายถึง ชั้นน้ำบาดาลที่พัฒนาจากชั้นดินมาร์ลด้วย

(3) ชั้นหินอุ้มน้ำโคราชตอนล่าง (Lower Khorat Aquifer ; TrJlk) ประกอบด้วย หินกรวดมนสีเทา หินทรายเนื้อเถ้าภูเขาไฟสีเทาน้ำตาลเข้มถึงแกมเทา หินดินดานสีเทาถึงดำ น้ำตาลแกมแดง เนื้อปนปูน หินโคลนและหินปูนปนโคลนสีเทา กรวดมนสีเทา หินทรายเนื้อเถ้าภูเขาไฟสีเทา น้ำตาลเข้มถึงแกมเทา หินดินดานสีเทาจนถึงดำ น้ำตาลแกมแดง เนื้อปนปูน หินโคลน และหินปูนโคลนสีเทา ได้แก่ ชั้นหินของหน่วยหินห้วยหินลาด น้ำพอง และภูกระดึง (Huai Hin Lat Nam Phong and Phu Kradung Formations) ความลึกของชั้นน้ำบาดาลประมาณ 30- 60 เมตร ปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ 2-10 ลบ.ม./ชม.

(4) ชั้นหินอุ้มน้ำลำปาง (Lampang Aquifers ; TRlp) เป็นชั้นหินที่ให้น้ำที่ประกอบด้วย หินทราย หินทรายแป้ง หินดินดาน และหินกรวดมน ความลึกของชั้นน้ำบาดาลประมาณ 30- 60 เมตร โดยทั่วไปจะให้น้ำในเกณฑ์ 2-5 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ยกเว้นในหินปูนอาจจะได้น้ำถึง 10-20 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ในภาพรวมจัดเป็นหน่วยหินที่มีศักยภาพน้ำบาดาลต่ำ

(5) ชั้นหินอุ้มน้ำหินภูเขาไฟ (Volcanic Aquifer ; Vc) ประกอบด้วย หินแอนดีไซต์ หินไรโอไลต์ และหินทัฟฟ์ ความลึกของชั้นน้ำบาดาลประมาณ 10-30 เมตร ความสามารถในการให้น้ำอยู่ในช่วง 1-10 ลบ.ม./ชม.

ข) คุณภาพน้ำใต้ดินและศักยภาพในการพัฒนาน้ำใต้ดิน

ในการศึกษาคุณภาพน้ำใต้ดินของตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง พิจารณาจากอัตราการให้น้ำ (yield) และปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (TDS) เพื่อหาเนื้อที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการจัดการน้ำและการพัฒนาน้ำใต้ดินให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2558) ได้ดำเนินการสำรวจและตรวจพบว่า มีพื้นที่ที่มีอัตราการให้น้ำ ในช่วง <2 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง มีเนื้อที่มากที่สุด จำนวน 54,032 ไร่ หรือร้อยละ 97.57 ของเนื้อที่ตำบล และพบว่าพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่มีปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (TDS) <500 มิลลิกรัมต่อลิตร เนื้อที่ 35,310 ไร่ หรือร้อยละ 63.76 ของเนื้อที่ตำบล สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคได้ รองลงมาเป็นพื้นที่ที่มีปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (TDS) 500-1,500 มิลลิกรัมต่อลิตร เนื้อที่ 18,722 ไร่ หรือร้อยละ 33.81 ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อการเกษตรมากกว่าการใช้เพื่ออุปโภค หากนำมาบริโภคต้องผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียดตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ.2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) รายละเอียดดังตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-3

เมื่อพิจารณาร่วมกับแผนที่อุทกธรณีวิทยา ซึ่งเป็นแผนที่ที่อธิบายลักษณะชั้นหินอุ้มน้ำ จะเห็นได้ว่าบริเวณพื้นที่ที่มีอัตราการให้น้ำอยู่ในช่วง <2 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง พบอยู่ในบริเวณชั้นหินอุ้มน้ำทุกหน่วยหินที่พบในพื้นที่ตำบล ดังนั้น การพัฒนาน้ำบาดาลจะมีความลึกตั้งแต่ 10-100 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตำแหน่งพื้นที่ขุดเจาะ

ตารางที่ 3-2 คุณภาพและอัตราการให้น้ำของน้ำใต้ดิน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

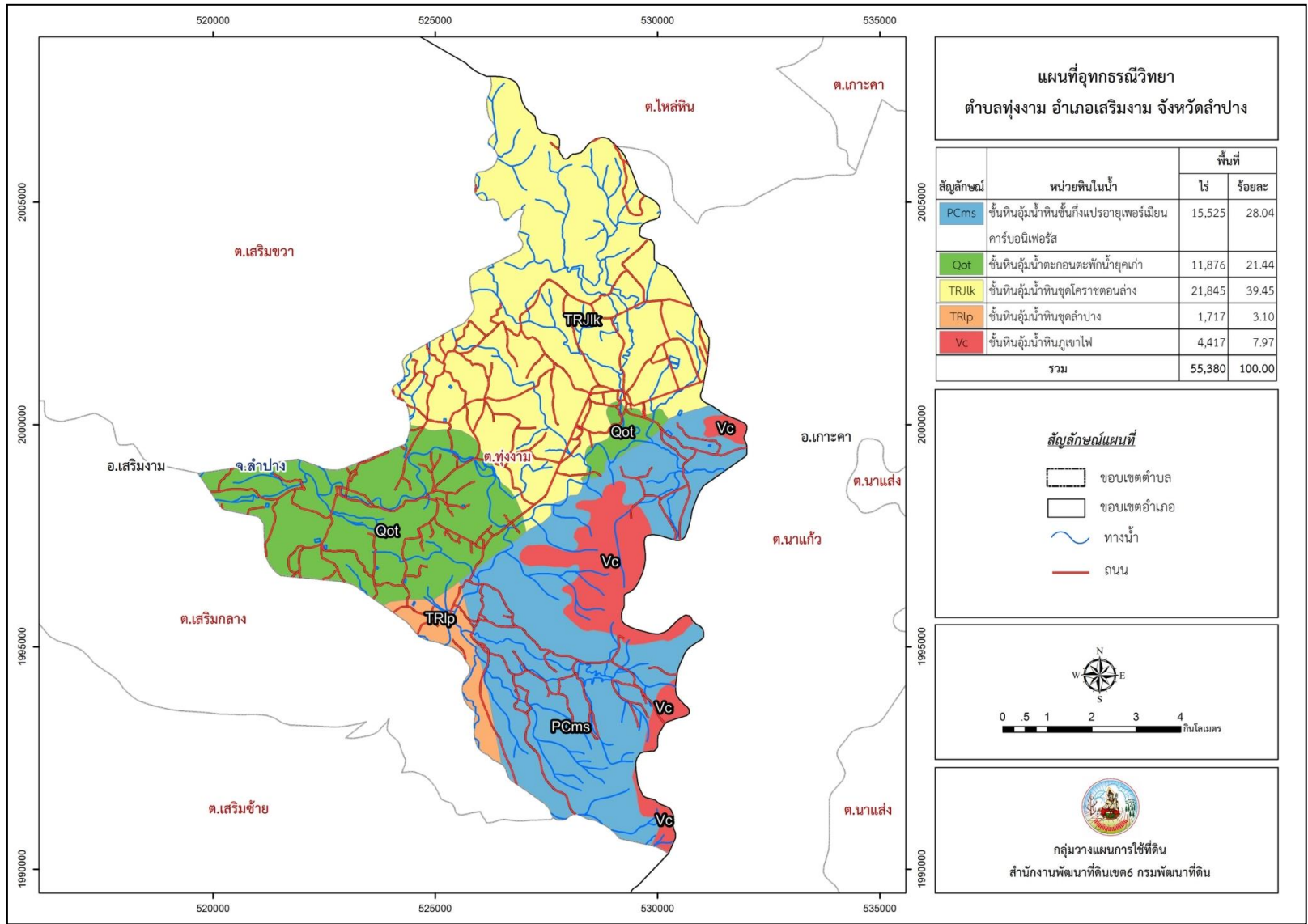
อัตราการให้น้ำ (ลบ.ม./ชม.)	ปริมาณของแข็งที่ละลาย เจือปนอยู่ในน้ำ (TDS)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
Yield <2	500-1,500	18,722	33.81
	<500	35,310	63.76
Yield 2-10	500-1,500	1,348	2.43
ผลรวมทั้งหมด		55,380	100.00

หมายเหตุ : Yield คือ อัตราการให้น้ำ มีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

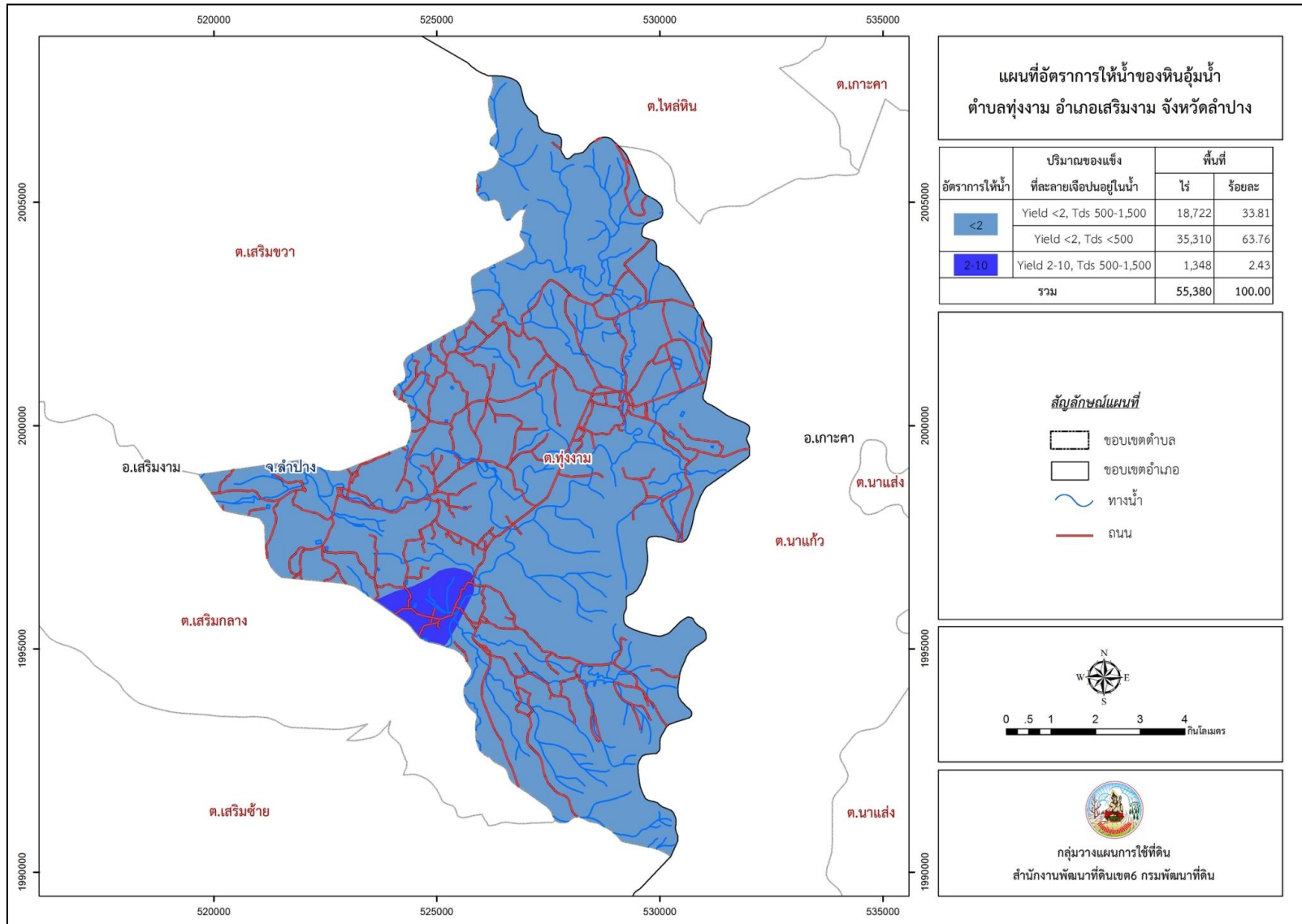
: Tds (Total dissolved solid) คือ ปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

มีหน่วยเป็น มิลลิกรัมต่อลิตร

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2558)

รูปที่ 3-2 อุทกธรณีวิทยาตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

รูปที่ 3-3 อัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย (กองสำรวจดิน และวิจัยทรัพยากรดิน (2561))

3.3.1 ตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วและเป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่ 783 ไร่ หรือร้อยละ 1.41 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ AC-spd,fl-clA

3.3.2 ชุดดินเชิงใหม่ เนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 3,091 ไร่ หรือร้อยละ 5.58 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Cm-lsA

3.3.3 ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีการทำคันนาเพื่อทำการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 118 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Kp-gm-silA/b

3.3.4 ชุดดินลี เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนเศษหิน สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 23,223 ไร่ หรือร้อยละ 41.94 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

(1) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclB สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 564 ไร่ หรือร้อยละ 1.02 ของพื้นที่ตำบล

(2) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 15,266 ไร่ หรือร้อยละ 27.57 ของพื้นที่ตำบล

(3) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชัน การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 6,534 ไร่ หรือร้อยละ 11.80 ของพื้นที่ตำบล

(4) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE สภาพพื้นที่เป็นเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 859 ไร่ หรือร้อยละ 1.55 ของพื้นที่ตำบล

3.3.5 ชุดดินลำปาง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Lp-silA

3.3.6 ชุดดินแมริม เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนปนทรายปนเศษหิน สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 5,253 ไร่ หรือร้อยละ 9.48 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

(1) หน่วยแผนที่ดิน Mr-slC สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 4,034 ไร่ หรือร้อยละ 7.28 ของพื้นที่ตำบล

(2) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsLD สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชัน การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 869 ไร่ หรือร้อยละ 1.57 ของพื้นที่ตำบล

(3) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsLE สภาพพื้นที่เป็นเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 350 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของพื้นที่ตำบล

3.3.7 ดินคล้ายชุดดินแมร์มีที่มีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Mr-gm-slB/b

3.3.8 ดินคล้ายชุดดินแมร์มีที่เป็นดินสีปานกลาง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 576 ไร่ หรือร้อยละ 1.04 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Mr-md-slB

3.3.9 ชุดดินแม่สาย เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเลว มีเนื้อที่ 1,655 ไร่ หรือร้อยละ 2.99 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Ms-slA

3.3.10 ดินคล้ายชุดดินแม่แตงที่มีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Mt-gm-clA/b

3.3.11 ดินคล้ายชุดดินแม่แตงที่อิมตัวเบสสูงและมีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 3,959 ไร่ หรือร้อยละ 7.51 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Mt-hb,gm-clA/b

3.3.12 ชุดดินไพศาลี เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนเศษหิน สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 687 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Phi-gslC

3.3.13 ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

(1) หน่วยแผนที่ดิน Sp-fl-slA สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

(2) หน่วยแผนที่ดิน Sp-fl-sLB สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 63 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล

3.3.14 ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 631 ไร่ หรือร้อยละ 1.14 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

(1) หน่วยแผนที่ดิน Sp-gm,fl-sLA/b สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่ 422 ไร่ หรือร้อยละ 0.76 ของพื้นที่ตำบล

(2) หน่วยแผนที่ดิน Sp-gm,fl-sLB/b สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่ 209 ไร่ หรือร้อยละ 0.38 ของพื้นที่ตำบล

3.3.15 ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีความอึมัวด้วยเบสสูงมีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 1,478 ไร่ หรือร้อยละ 2.67 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Sp-hb,gm,fl-sLA/b

3.3.16 ชุดดินวังสะพุง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 2,078 ไร่ หรือร้อยละ 3.75 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

(1) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 295 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของพื้นที่ตำบล

(2) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 1,783 ไร่ หรือร้อยละ 3.22 ของพื้นที่ตำบล

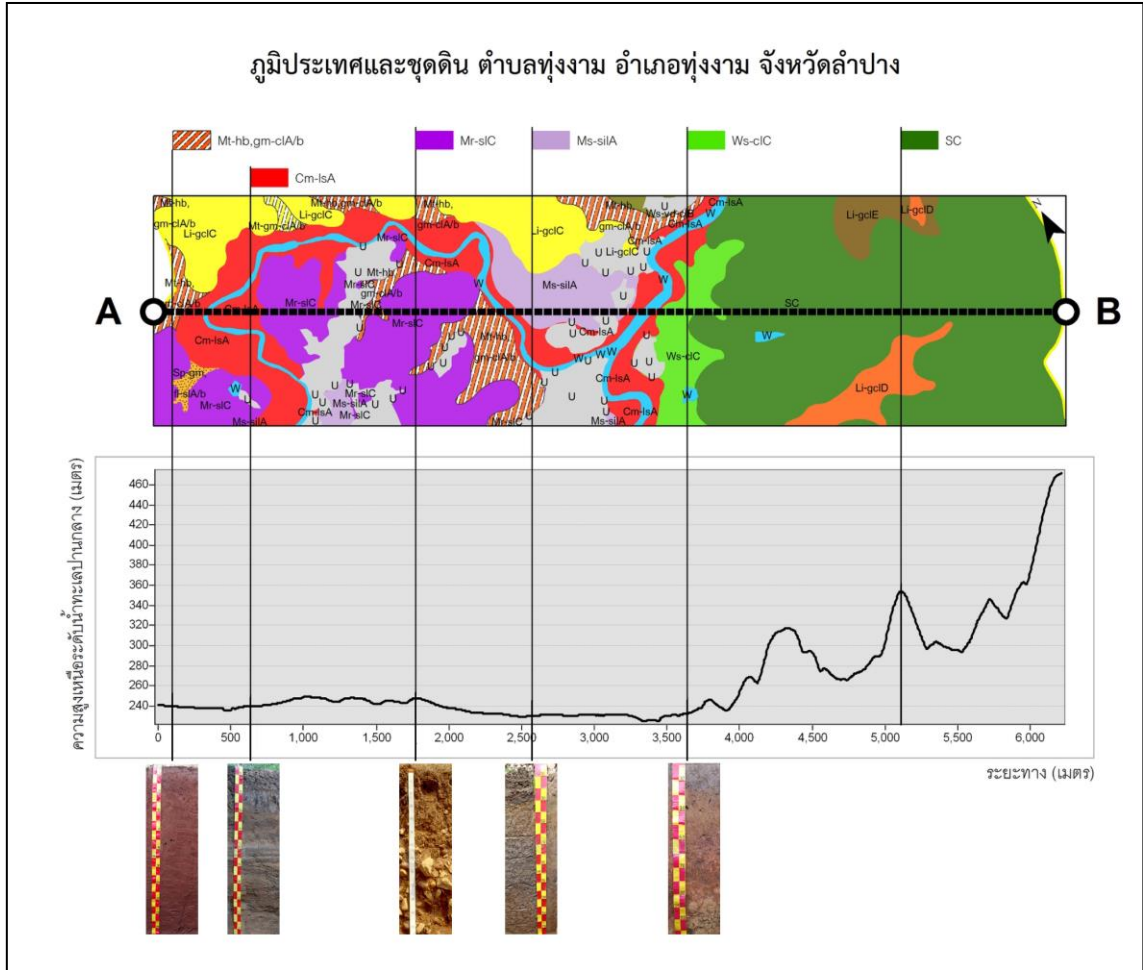
3.3.17 ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่ 77 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Ws-gm-clA

3.3.18 ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมากและมีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 113 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Ws-vd,gm-clB/b

3.3.19 ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 1,008 ไร่ หรือร้อยละ 1.82 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ Ws-vd-clB

3.3.20 พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 10,468 ไร่ หรือร้อยละ 18.90 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ ได้แก่ SC

โดยมีรายละเอียดแสดงพื้นที่ตัดขวางดังรูปที่ 3-4 การกระจายตัวทางพื้นที่ของทรัพยากรดิน
 ดังตารางที่ 3-3 และรูปที่ 3-5 และสมบัติดินดังตารางที่ 3-4

รูปที่ 3-4 ภูมิประเทศและชุดดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอสว่างงาม จังหวัดลำปาง

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1. AC-spd,fl-clA	ตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วและเป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	783	1.41
2. Cm-lsA	ดินเชิงใหม่ เนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	3,091	5.58
3. Kp-gm-silA/b	ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	118	0.21
4. Li-gclB	ดินลี้ เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนเศษหิน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	564	1.02
5. Li-gclC	ดินลี้ เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนเศษหิน ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	15,266	27.57
6. Li-gclD	ดินลี้ เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนเศษหิน ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	6,534	11.80
7. Li-gclE	ดินลี้ เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนเศษหิน ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	859	1.55
8. Lp-silA	ดินลำปาง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	53	0.10
9. Mr-slC	ดินแม่ริม เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	4,034	7.28
10. Mr-gslD	ดินแม่ริม เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนเศษหิน ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	869	1.57
11. Mr-gslE	ดินแม่ริม เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนเศษหิน ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	350	0.63
12. Mr-gm-slB/b	ดินคล้ายชุดดินแม่ริมที่มีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	38	0.07
13. Mr-md-slB	ดินคล้ายชุดดินแม่ริมที่เป็นดินลิกปานกลาง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	576	1.04
14. Ms-silA	ดินแม่สาย เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,655	2.99
15. Mt-gm-clA/b	ดินคล้ายชุดดินแม่แตงที่มีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	22	0.04
16. Mt-hb,gm-clA/b	ดินคล้ายชุดดินแม่แตงที่อิมตัวเบสสูงและมีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	3,959	7.15
17. Phi-gslC	ดินไพศาลี เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนเศษหิน ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	687	1.24
18. Sp-fl-sIA	ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	7	0.01
19. Sp-fl-sIB	ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	63	0.11
20. Sp-gm,fl-sIA/b	ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีการบั่นคั่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	422	0.76

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
21. Sp-gm,fl-sLB/b	ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีการปั้นคั้่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	209	0.38
22. Sp-hb,gm,fl-sIA/b	ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีความอึดด้วยเบสสูงมีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีการปั้นคั้่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	1478	2.67
23. Ws-clB	ดินวังสะพุง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	295	0.53
24. Ws-clC	ดินวังสะพุง เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	1,783	3.22
25. Ws-gm-clA	ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	77	0.14
26. Ws-vd,gm-clB/b	ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมากและมีจุดประสีเทา เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว มีการปั้นคั้่นนาเพื่อทำการปลูกข้าว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	113	0.20
27. Ws-vd-clB	ดินคล้ายชุดดินวังสะพุงที่เป็นดินลึกมาก เนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,008	1.82
28. SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	10,468	18.90
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		55,382	100

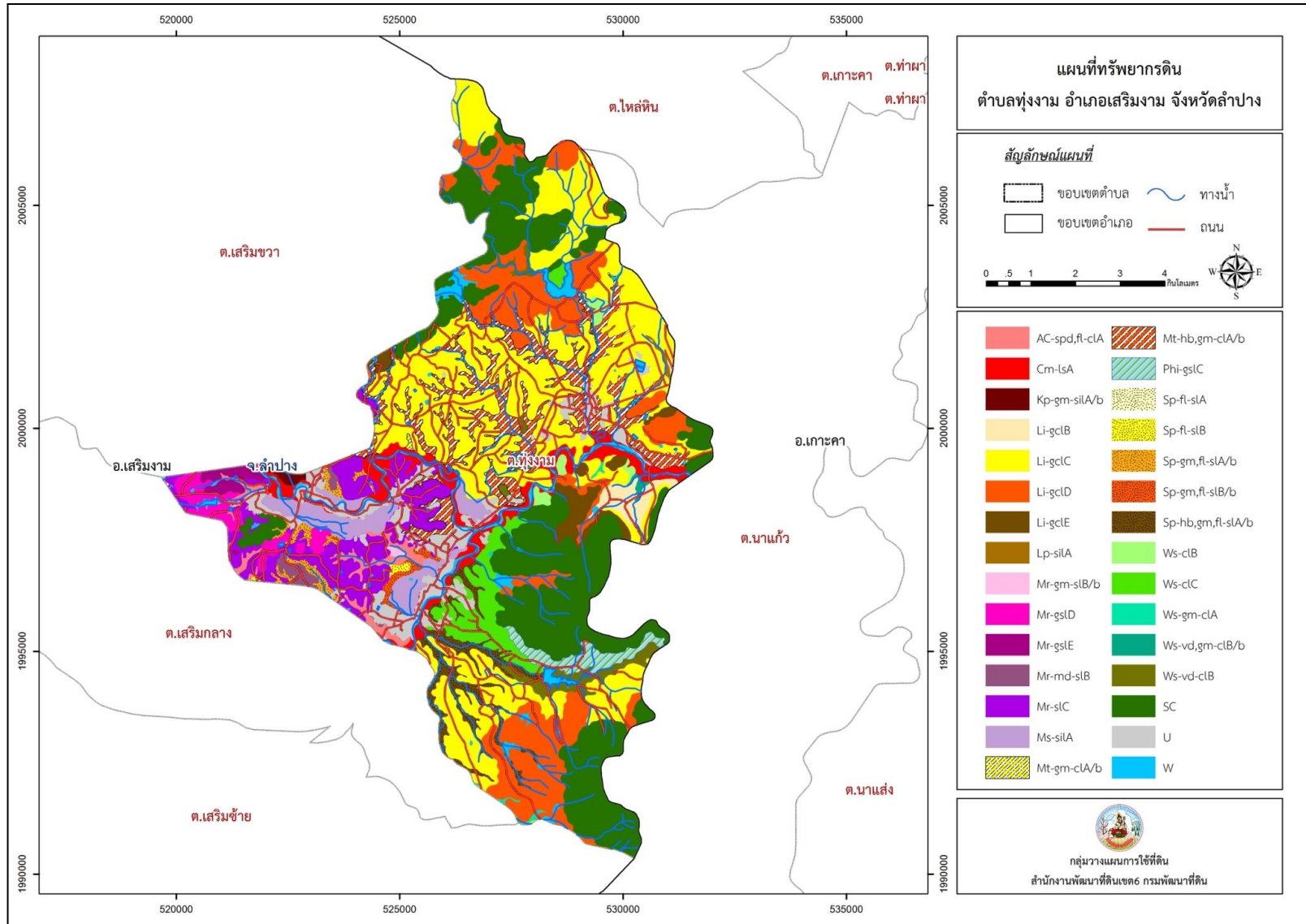
ที่มา : กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2561)

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน	การระบายน้ำ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (CEC)	ความอิ่มตัวเบส (BS)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
AC-spd,fl-clA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	783	1.41
Cm-lsA	0-2	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	3,091	5.58
Kp-gm-silA/b	0-2	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	118	0.21
Li-gclB	2-5	ดี	10-20	35-75	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	564	1.02
Li-gclC	5-12	ดี	10-20	35-75	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	15,266	27.57
Li-gclD	12-20	ดี	10-20	35-75	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	6,534	11.80
Li-gclE	20-35	ดี	10-20	35-75	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	859	1.55
Lp-silA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	53	0.10
Mr-gm-silB/b	2-5	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	38	0.07
Mr-gslD	12-20	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	869	1.57
Mr-gslE	20-35	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	350	0.63
Mr-md-silB	2-5	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	576	1.04
Mr-slC	5-12	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	<35	0-50	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	4,034	7.28
Ms-silA	0-2	ค่อนข้างเลว	10-20	>75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	1,655	2.99
Mt-gm-clA/b	0-2	ดีปานกลาง-	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	22	0.04

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน	การระบายน้ำ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (CEC)	ความอิ่มตัวเบส (BS)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
		ค่อนข้างเลว									
Mt-hb,gm-clA/b	0-2	ดีปานกลาง-	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	3,959	7.15
Phi-gslC	5-12	ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	687	1.24
		ดี									
Sp-fl-slA	0-2	ดี	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	7	0.01
Sp-fl-slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	63	0.11
Sp-gm,fl-slA/b	0-2	ดีปานกลาง-	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	422	0.76
		ค่อนข้างเลว									
Sp-gm,fl-slB/b	2-5	ดีปานกลาง-	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	209	0.38
		ค่อนข้างเลว									
Sp-hb,gm,fl-slA/b	0-2	ดีปานกลาง-	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	1,478	2.67
		ค่อนข้างเลว									
Ws-clB	2-5	ดี	10-20	35-75	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	295	0.53
Ws-clC	5-12	ดี	10-20	35-75	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	1,783	3.22
Ws-gm-clA	0-2	ดีปานกลาง-	10-20	35-75	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	77	0.14
		ค่อนข้างเลว									
Ws-vd,gm-clB/b	2-5	ดีปานกลาง-	10-20	35-75	>150	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	113	0.20
		ค่อนข้างเลว									
Ws-vd-clB	2-5	ดี	10-20	35-75	>150	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	1,008	1.82
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,468	18.90
เนื้อที่รวมทั้งหมด										55,382	100

รูปที่ 3-5 ทรัพยากรดิน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วม

ของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- (1) พื้นที่ (Area)
- (2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- (3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- (1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- (2) ความต้องการของชุมชน
- (3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาก็เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- (4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการคือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- (1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- (2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- (3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- (4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่าง ๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2562 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- 1) ปัญหาหลักของตำบลทุ่งงาม

ปัญหาหลักของตำบลทุ่งงาม คือ

- (1) ขาดแคลนน้ำ
- (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น
- (3) ขาดแคลนเมล็ดพืชปุ๋ยสด

2) ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลทุ่งงาม

ความต้องการหลักจะมี 7 ประการ คือ

- (1) แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- (2) ปรับปรุงดิน
- (3) ลดต้นทุนการผลิต/เพิ่มรายได้
- (4) เมล็ดพืชปุ๋ยสดเพื่อปลูกหลังนา
- (5) ต้องการพันธุ์ข้าวที่ทนแล้ง
- (6) ต้องการผลิตข้าว GAP/ข้าวอินทรีย์
- (7) ต้องการทำพืชผักหลังนา

3) ที่มาของรายได้จากการเกษตรในปัจจุบัน

- (3.1) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลทุ่งงาม ในปัจจุบัน คือ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6
มันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 5 ถั่วลิสงพันธุ์ไทนาน 9
- (3.2) ปศุสัตว์ มีการเลี้ยง โค หมู ไก่ และเป็ด

จากผลการจัดทำ PRA ในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ที่ระบุถึง ปัญหา และความต้องการของเกษตรกร/ชุมชน/เทศบาล ไว้ข้างต้นนั้น การวิเคราะห์ที่จะเริ่มต้นด้วยการนำระบบ DPSIR มาใช้เพื่อระบุปัญหาในภาพรวม หลังจากนั้นจะเป็นการจัดทำตาราง (Matrix) ที่ระบุ ปัญหา ความต้องการ การใช้ที่ดินในปัจจุบัน ความเหมาะสมของดิน การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคตพร้อมข้อเสนอแนะ และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนด

การวิเคราะห์ภาพรวมในระบบ DPSIR แสดงให้เห็นว่าตำบลทุ่งงาม มีปัญหาดินเสื่อมโทรม และขาดแคลนน้ำ ทำให้ผลผลิตของพืชที่ปลูกค่อนข้างต่ำ ต้องลงทุนซื้อปุ๋ยเคมี และต้องจ่ายน้ำมันเป็นเชื้อเพลิงเพื่อสูบน้ำเข้าพื้นที่ บางปีพืชผลเสียหายจากการขาดแคลนน้ำ (รูปที่ 4-1)

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

การวิเคราะห์ปัญหาจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) แสดงให้เห็นปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นนาข้าว ความเหมาะสมของดินอยู่ในชั้น S2 การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคต เกษตรกรต้องการทำนาต่อไป จึงกำหนดไว้เป็นนาข้าว แต่จะมีการปรับเปลี่ยนจากการผลิตข้าวทั่วไปเป็น “การผลิตข้าว GAP/อินทรีย์” แทน ดังนั้น กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551 จึงควรมีการสนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสด การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชตระกูลถั่วหลังนา ควบคู่ไปกับการแก้ไข

ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งจะมีการก่อสร้างบ่อน้ำในไร่นา แหล่งน้ำขนาดเล็ก ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการดำเนินการดังนี้

1. ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์

ความต้องการของเกษตรกร : ปรับปรุงบำรุงดิน

ได้เก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกร โดยระบุรายชื่อ พิกัด การใช้ที่ดินในปัจจุบัน เพื่อตรวจสอบปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ต่ำตามปัญหาที่เกษตรกรต้องการไปแก้ไขและปรับปรุงบำรุงดินรวม 20 ตัวอย่าง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-1 และ รูปที่ 4-2

จากผลการวิเคราะห์ดิน 20 ตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1. ปฏิกริยาของดิน (pH)

4.5 – 5.0	กรดจัดมาก	= 2 ตัวอย่าง
5.1 – 5.5	กรดจัด	= 5 ตัวอย่าง
5.6 – 6.0	กรดปานกลาง	= 5 ตัวอย่าง
6.1 – 6.5	กรดเล็กน้อย	= 4 ตัวอย่าง
6.6 – 7.3	เป็นกลาง	= 1 ตัวอย่าง
7.4 – 7.8	เบสเล็กน้อย	= - ตัวอย่าง
7.9 – 8.4	เบสปานกลาง	= 2 ตัวอย่าง
8.5 – 9.0	เบสจัด	= 1 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่เป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน

สาธิต แนะนำ สนับสนุนให้ใช้ โดโลไมท์ ปูนมาร์ล เป็นต้น

2. อินทรีย์วัตถุ %

< 0.5	= 1 ตัวอย่าง
0.5 – 1.0	= 6 ตัวอย่าง
1.0 – 1.5	= 7 ตัวอย่าง
1.5 – 2.5	= 4 ตัวอย่าง
2.5 – 3.5	= 2 ตัวอย่าง

(สูงสุด 2.97)

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่มีอินทรีย์วัตถุต่ำ (<1.5) จำเป็นต้องเพิ่มให้สูงขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน

สาธิต แนะนำ สนับสนุนการใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและพืชปุ๋ยสด รวมทั้งเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดชนิดต่างๆ

3. ฟอสฟอรัส (P)

< 10 mg/kg	= 10 ตัวอย่าง
10 – 25	= 8 ตัวอย่าง
> 25	= 2 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่มีฟอสฟอรัสต่ำ (<10) ถึงปานกลาง (10-25)

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะสม

4. โปแตสเซียม (K)

< 60 mg/kg	= 18 ตัวอย่าง
60 – 90 mg/kg	= 2 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่มีโปแตสเซียมต่ำ จำเป็นต้องเพิ่มให้สูงขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะสม

2. การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

ความต้องการของเกษตรกร : แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์ถึงสภาพภูมิอากาศ ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง มีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,110.20 มิลลิเมตรต่อปี มีช่วงที่ขาดแคลนน้ำ คือ ช่วงเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม และ มกราคม – มีนาคม เป็นเวลาประมาณ 5 เดือน (ดังรายละเอียด ในหัวข้อ 2.5 หน้า 2-4)

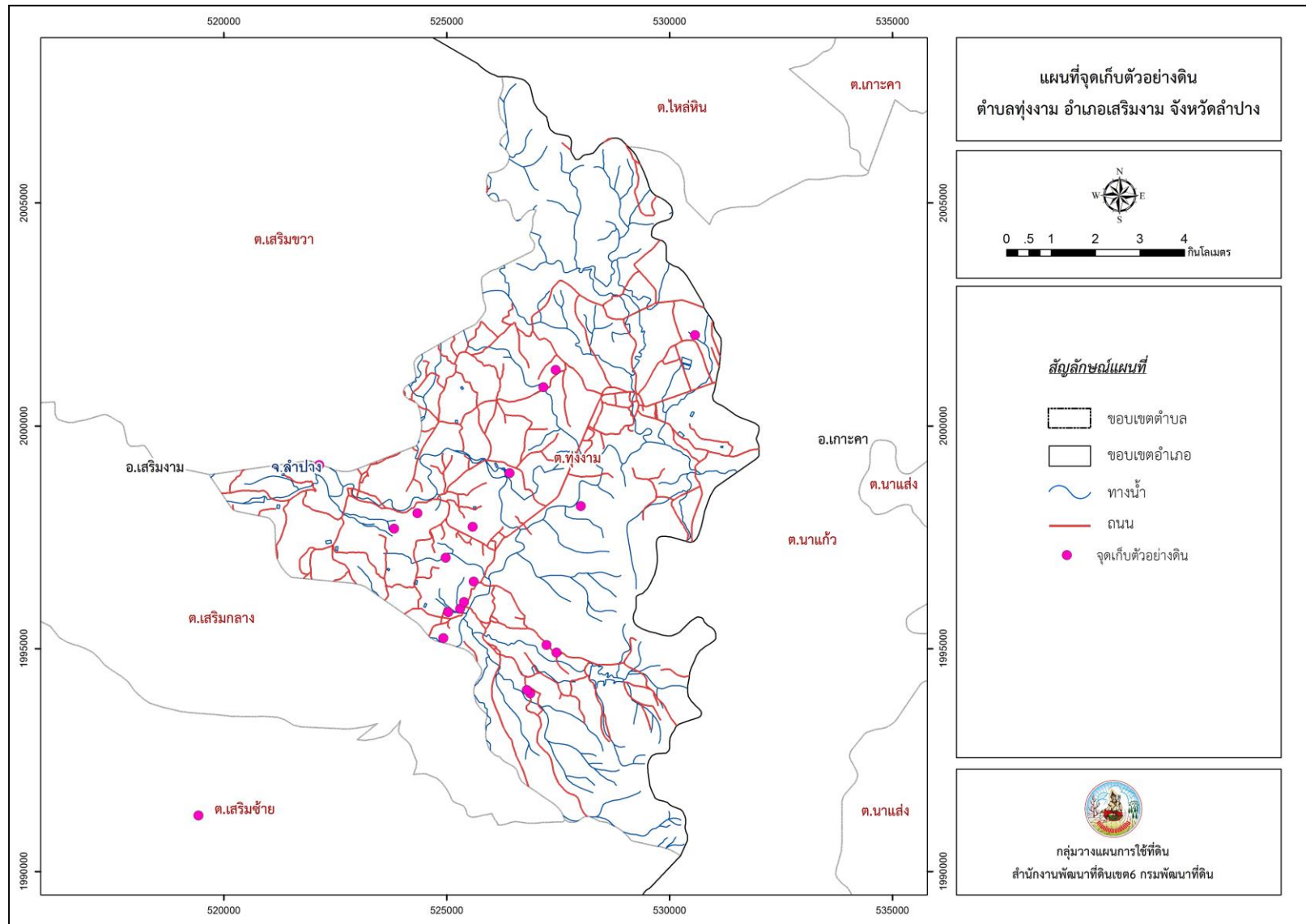
กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรคือ (1) บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร (2) แหล่งน้ำขนาดเล็ก และ (3) การขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หนึ่งบ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนาแต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนน้ำเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวน 42 บ่อ (ตารางที่ 4-2 รูปที่ 4-3) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ คือ แม่น้ำแม่เสริม แม่น้ำแม่เลี้ยง แม่น้ำแม่ดำ ลำห้วยน้ำโจ้ ลำห้วยแม่ลา ลำห้วยแก้ง ลำห้วยแม่ป้อ เป็นต้น

จากการร้องขอของเกษตรกรในบางตำบลให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นต้น

อนึ่ง การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น มีสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

ตารางที่ 4-1 จุดเก็บตัวอย่างดินของเกษตรกรตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ที่	ชื่อ-สกุล		ที่อยู่			จำนวน พื้นที่(ไร่)	pH ดิน:น้ำ 1:1	OM (%)	P (ppm)	K (ppm)	ปฏิกริยาดิน	ปูนโดโลไมท์ (กก./ไร่)	พืชที่ ปลูก	พิกัด		หมายเหตุ
			ตำบล	อำเภอ	จังหวัด									E	N	
1	นางยุพา	คำวัน	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	1	8.4	0.79	3	70	ต่าง	-	ปลูกข้าว	523824	1997694	
2	นายแหวง	สุริยัน	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	3	8.9	0.04	1	14	ต่าง	-	ปลูกข้าว	530575	2002035	
3	นายเสาร์	แก้ววงศ์ษา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2	7.1	0.51	1	16	ต่าง	-	ปลูกข้าว	524348	1998042	
4	น.ส.นลัทพร	ประทุม	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	1	6.2	1.14	1	40	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	519433	1991258	
5	นางวันทนา	ปัญญาคำ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	3	5.4	1.49	2	48	กรดจัด	262	ปลูกข้าว	524984	1997044	
6	นางสายแก้ว	ก้อนแหวน	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2	5.8	2.21	1	36	กรดปานกลาง	262	ปลูกข้าว	527470	1994916	
7	นางกวัน	ต้นทา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2	5.8	1.07	1	74	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	526417	1998941	
8	นายอำนาจ	คำกิติพิทักษ์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	4	5.4	0.73	4	23	กรดจัด	262	ปลูกข้าว	525587	1997734	
9	นางคำสุข	อินต๊ะจักร์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	3	5.4	2.97	1	57	กรดจัด	1046	ปลูกข้าว	528014	1998201	
10	นางพา	จันทร์ดำ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	4	5.8	0.83	4	34	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	527450	2001256	
11	นางคำสุข	วงศ์เรือง	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	3	5.8	0.79	4	32	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	522143	1999124	
12	นายเปี้ยว	สุบุญมา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	3	5.5	1.47	3	42	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	527174	2000868	
13	นายเมืองเงิน	แสนธิ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	4	6.1	1.64	2	61	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	525308	1995893	
14	นายเมืองคำ	แสนธิ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2	5.8	1.99	3	48	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	525041	1995817	
15	นางวาริ	เต็นยะ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	1	6.1	1.47	1	40	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	525397	1996049	
16	นายรังสรรค์	โนนนธิ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	1	8.4	1.51	1	30	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	526879	1993999	
17	นายกองแก้ว	สุปิน	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	3	6.2	0.97	1	41	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	527243	1995084	
18	นางสุวรรณา	สุปิน	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	5	5.0	0.90	1	30	กรดจัด	523	ปลูกข้าว	526802	1994074	
19	นางธัญญลักษณ์	ยศชูเกียรติ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	4	5.5	1.08	2	42	กรดปานกลาง	-	ปลูกข้าว	525609	1996508	
20	นายบุญมี	ลุนทะจักร์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	4	5.0	2.76	2	154	กรดจัด	523	ปลูกข้าว	524927	1995234	

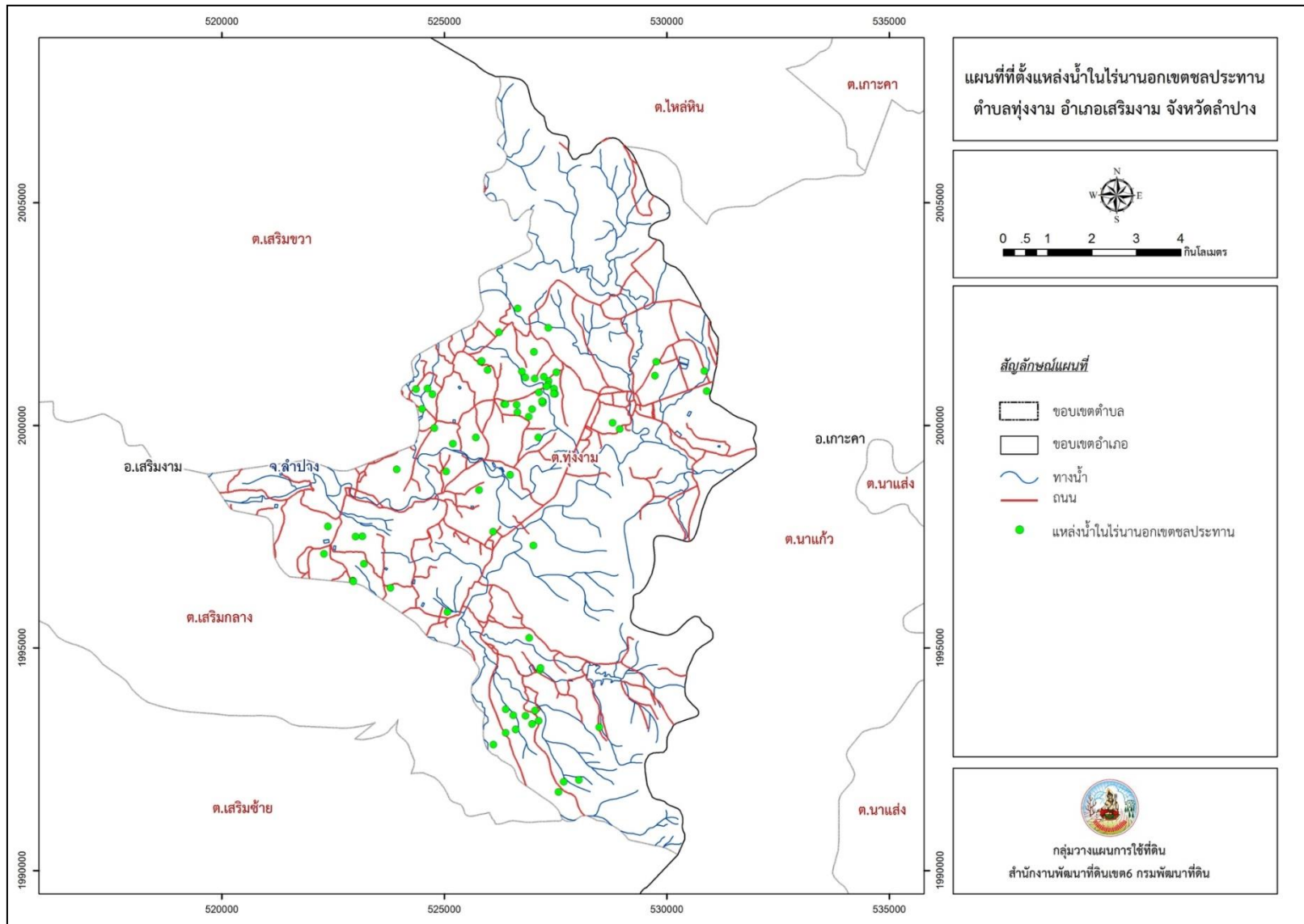
รูปที่ 4-2 จุดเก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกรตำบลทุ่งงาม

ตารางที่ 4-2 รายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการอุดหนุนน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลบ.ม.
ปีงบประมาณ 2557-2562 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง โครงการแหล่งน้ำ
ในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่		พื้นที่อุดหนุน				ปีที่ดำเนินการ
		ตำบล	อำเภอ	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
1	นางคำ แสนแก้ว	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
2	นายวิมล มุ่งคุณ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	1	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
3	นายประพันธ์ ลาดปะละ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	4	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
4	นายทร อินตะจักษ์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	1	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
5	นางกิ่งดาว อินตะจักษ์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	1	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
6	นายบุญจันทร์ วันเปี้ย	ทุ่งงาม	เสริมงาม	1	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
7	นายหวัด เชื้อนปัญญา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	4	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
8	น.ส.วรรณรุณี ถาน้อย	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
9	นางทิม อุปป้อ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	4	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
10	นายจรัส สุภาวงศ์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	1	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
11	น.ส.ผกาวัลย์ คำน้อย	ทุ่งงาม	เสริมงาม	10	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
12	นายทรงกลด หล้าตา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	1	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
13	นายวิชัย ศรีจันทร์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
14	นายวุฒิพงศ์ ศรีจันทร์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
15	น.ส.บัวแก้ว อุปป้อ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
16	นายอุดม ชัดผาบ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
17	นางระมุล คำนิก	ทุ่งงาม	เสริมงาม	10	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
18	น.ส.นนทฤทัย เขียวสา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	11	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
19	นางวิไลวรรณ ทนด้วง	ทุ่งงาม	เสริมงาม	1	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
20	นางสุข แสนอ่อน	ทุ่งงาม	เสริมงาม	4	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557

ตารางที่ 4-2 รายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการอุดหนุนเก็บน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลบ.ม. (ต่อ)

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่		พื้นที่ขุดสระ				ปีที่ดำเนินการ
		ตำบล	อำเภอ	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
21	น.ส.มัทนา วันเปี้ย	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
22	นางคำเอี้ย กันทะวงค์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
23	นายลัย สมวงค์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
24	นางเพชร สุขหอม	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
25	นายเอกคณัย จุ่มกา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2557
26	คำใส จันทร์ศิริ	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
27	กนธิ เทพอด	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
28	ศรีจันทร์ ปิงแก้ว	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
29	บุญหยาด ยะอินทร์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
30	เรียม เชื้อนแก้ว	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
31	จำลอง ตันทา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	11	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
32	นราภรณ์ ปิงแก้ว	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
33	ยุทธพิชัย เขียวสา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
34	ศรีจันทร์ เทพอด	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
35	เดวิน เชื้อนแก้ว	ทุ่งงาม	เสริมงาม	8	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2558
36	นายวิชาญ ไชยเมืองขึ้น	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2561
37	น.ส.อำภาพร อินต๊ะวงค์	ทุ่งงาม	เสริมงาม	5	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2561
38	นางน้อย ใจงาม	ทุ่งงาม	เสริมงาม	4	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2561
39	นายแหวง สุริยัน	ทุ่งงาม	เสริมงาม	1	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2561
40	นางตา สมหมาย	ทุ่งงาม	เสริมงาม	4	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2561
41	นางจันทร์ดีบ ก้อนแหวน	ทุ่งงาม	เสริมงาม	3	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2562
42	นายดวงดี ปันทา	ทุ่งงาม	เสริมงาม	3	ทุ่งงาม	เสริมงาม	ลำปาง	2562

รูปที่ 4-3 ที่ตั้งบ่อน้ำในไร่นาที่ดำเนินการก่อสร้างโดยกรมพัฒนาที่ดิน

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง มีรายละเอียด ดังรูปที่ 4-4 ในพื้นที่ ทำนาในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายนน หลังการเก็บเกี่ยวจะปลูกถั่วลิสง บางพื้นที่หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วจะปล่อยเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
นาลุ่ม (ข้าว)							เหนียวพันธุ์ กข6					
	ถั่วลิสง						เหนียวพันธุ์ กข6					
					ถั่วลิสง							
นาดอน (ข้าว)									ถั่วลิสง			
	มันสำปะหลัง				มันสำปะหลัง							
ไม่ยืนต้น	สัก,จามจุรี											

รูปที่ 4-4 ปฏิทินการเพาะปลูกพืชตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีดิน 7 ชุดดิน และ 12 ดินคล้าย โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของ ตำบลทุ่งงาม ได้แก่ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข6 มันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 5 และถั่วลิสงพันธุ์ไทนาน 9 พืชที่มีอนาคตทั้งด้านคุณภาพและราคาตลาด (Promising crop) ได้แก่ อินทผาลัม พืชทางเลือกที่ปลูกเป็น รายได้เสริมหลังฤดูการทำนา ได้แก่ ปลูกถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง พืชทางเลือกเพิ่มเติมในอนาคต คือ พะยูง ชิงชัน มะค่าโมง จามจุรี และหญ้าเนเปียร์

5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับ จังหวัด (คันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความ เหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าวนาปี

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิต ของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และลักษณะของเนื้อดิน (s) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ AC-spd,fl-clA, Kp-gm-silA/b, Lp-silA, Mr-gm-slB/b, Ms-silA, Mt-gm-clA/b, Mt-hb,gm-clA/b, Sp-gm,fl-sLA/b, Sp-gm,fl-slB/b, Sp-hb,gm,fl-sLA/b, Ws-gm-clA และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ Cm-lsA, Li-gclB, Li-gclC, Li-gclD, Li-gclE, Mr-gslD, Mr-gslE, Mr-md-slB, Mr-slC, Phi-gslC, Sp-fl-slB, Ws-clB, Ws-clC, Ws-vd-clB และ SC

ข้าวโพด (หลังนา)

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิต ของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) และความลึกของดิน (d) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ AC-spd,fl-clA, Kp-gm-silA/b, Lp-silA, Mr-gm-slB/b, Mr-md-slB,

Mr-slC, Ms-silA, Mt-gm-clA/b, Mt-hb,gm-clA/b, Sp-fl-slB, Sp-gm,fl-slA/b, Sp-gm,fl-slB/b, Sp-hb,gm,fl-slA/b, Ws-clB, Ws-clC, Ws-gm-clA, Ws-vd-clB และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ Cm-lsA, Li-gclB, Li-gclC, Li-gclD, Li-gclE, Mr-gslD, Mr-gslE, Phi-gslC และ SC

ถั่วลิสง(หลังนา)

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S2) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ลักษณะของเนื้อดิน (s) ร้อยละความอิ่มตัวด้วยเบส (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ปฏิกริยาดิน (a) ความลึกของดิน (d) และความลาดชัน (g) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ AC-spd,fl-clA, Kp-gm-silA/b, Lp-silA, Mr-gm-slB/b, Mr-md-slB, Mr-slC, Ms-silA, Mt-gm-clA/b, Mt-hb,gm-clA/b, Sp-fl-slB, Sp-gm,fl-slA/b, Sp-gm,fl-slB/b, Sp-hb,gm,fl-slA/b, Ws-clB, Ws-clC, Ws-gm-clA, Ws-vd-clB และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ CmlsA, Li-gclB, Li-gclC, Li-gclD, Li-gclE, Mr-gslD, Mr-gslE, Phi-gslC และ SC

ถั่วเขียว(หลังนา)

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ลักษณะของเนื้อดิน (s) ร้อยละความอิ่มตัวด้วยเบส (b) และความลึกของดิน (d) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ AC-spd,fl-clA, Kp-gm-silA/b, Lp-silA, Mr-gm-slB/b, Mr-md-slB, Mr-slC, Ms-silA, Mt-gm-clA/b, Mt-hb,gm-clA/b, Sp-fl-slB, Sp-gm,fl-slA/b, Sp-gm,fl-slB/b, Sp-hb,gm,fl-slA/b, Ws-clB, Ws-clC, Ws-gm-clA, Ws-vd-clB และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ Cm-lsA, Li-gclB, Li-gclC, Li-gclD, Li-gclE, Mr-gslD, Mr-gslE, Phi-gslC และ SC

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ร้อยละความอิ่มตัว

ด้วยเบส (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ปฏิกริยาดิน (a) ความลึกของดิน (d) และความลาดชัน (g) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ Mr-md-slB, Sp-fl-slB, Ws-clB, Ws-clC, Ws-gm-clA และ Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านลักษณะของเนื้อดิน (s) ความลึกของดิน (d) และความลาดชัน (g) การระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ AC-spd,fl-clA, Cm-lsA, Kp-gm-silA/b, Li-gclB, Li-gclC, Li-gclD, Lp-silA, Mr-gm-slB/b, Mr-gslD, Mr-slC, Ms-silA, Mt-gm-clA/b, Mt-hb,gm-clA/b, Phi-gslC, Sp-fl-slB, Sp-gm,fl-slA/b, Sp-gm,fl-slB/b, Sp-hb,gm,fl-slA/b, และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน Li-gclE, Mr-gslE และ SC

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1) ได้แก่ ดินคล้าย Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้าน ลักษณะของเนื้อดิน (s) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และปฏิกริยาดิน (a) ได้แก่ ชุดดิน Cm-lsA

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้าน การระบายน้ำ (o) ความลึกของดิน (d) และปฏิกริยาดิน (a) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ AC-spd,fl-clA, Kp-gm-silA/b, Lp-silA, Ms-silA, Mt-gm-clA/b, Mt-hb,gm-clA/b, Sp-fl-slB, Sp-gm,fl-slA/b, Sp-gm,fl-slB/b, Sp-hb,gm,fl-slA/b, Ws-clB, Ws-clC, Ws-gm-clA และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ Li-gclB, Li-gclC, Li-gclD, Li-gclE, Mr-gm-slB/b, Mr-gslD, Mr-gslE, Mr-md-slB, Mr-slC, Phi-gslC และ SC

อินทผาลัม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝน (r) ลักษณะของเนื้อดิน

(s) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ปฏิกริยาดิน (a) สภาวะการหยั่งลึกของราก ความลึกของดิน (d) และความลาดชัน (g) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ Cm-lsA, Mr-md-slB, Sp-fl-slB, Ws-clB, Ws-gm-clA และ Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ สภาวะการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (g) ได้แก่ ชุดดิน Ws-clC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ AC-spd,fl-clA, Kp-gm-silA/b, Li-gclB, Li-gclC, Li-gclD, Li-gclE, Lp-silA, Mr-gm-slB/b, Mr-gslD, , Mr-gslE, Mr-slC, Ms-silA, Mt-gm-clA/b, Mt-hb,gm-clA/b, Phi-gslC, Sp-gm,fl-slA/b, Sp-gm,fl-slB/b, Sp-hb,gm,fl-slA/b, Ws-vd,gm-clB/b และ SC

จามจรี

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1) ได้แก่ ดินคล้าย Ws-vd-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้าน ลักษณะของเนื้อดิน (s) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และปฏิกริยาดิน (a) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ Cm-lsA, Mr-md-slB, Ws-clB, Ws-clC และ Ws-gm-clA

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้าน ลักษณะของเนื้อดิน (s) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และปฏิกริยาดิน (a) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ AC-spd,fl-clA, Kp-gm-silA/b, Lp-silA, Ms-silA, Mt-gm-clA/b, Mt-hb,gm-clA/b, Sp-fl-slB, Sp-gm,fl-slA/b, Sp-gm,fl-slB/b, Sp-hb,gm,fl-slA/b และ Ws-vd,gm-clB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N) พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน/ดินคล้าย ดังนี้ Li-gclB, Li-gclC, Li-gclD, Li-gclE, Mr-gm-slB/b, Mr-gslD, Mr-gslE, Mr-slC, Phi-gslC และ SC

ตารางที่ 15 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ชุดดิน/ดินคล้าย	ข้าวนาปี	ข้าวโพด (หลังนา)	ถั่วลิสง (หลังนา)	ถั่วเขียว (หลังนา)	มันสำปะหลัง	ลำไย	อินทผลัม	จามจุรี	ไร่	ร้อยละ	
AC-spd,fl-clA	S3r	S3r	S3r	S2rbca	S3r	S3o	S3o	N	S3o	783	1.41
Cm-lsA	N	N	N	N	N	S3s	S2sca	S2rca	S2sca	3,091	5.58
Kp-gm-silA/b	S3r	S3r	S2rc	S3r	S3o	S3o	N	S3o		118	0.21
Li-gclB	N	N	N	N	N	S3sd	N	N	N	564	1.02
Li-gclC	N	N	N	N	N	S3sd	N	N	N	15,266	27.57
Li-gclD	N	N	N	N	N	S3sdg	N	N	N	6,535	11.80
Li-gclE	N	N	N	N	N	N	N	N	N	860	1.55
Lp-silA	S3r	S3r	S2rc	S3r	S3o	S3o	N	S3o		53	0.10
Mr-gm-slB/b	S3rs	S3rd	S2rsbcad	S3rsd	S3od	N	N	N		38	0.07
Mr-gslD	N	N	N	N	N	S3sdg	N	N	N	869	1.57
Mr-gslE	N	N	N	N	N	N	N	N		350	0.63
Mr-md-slB	N	S3r	S2rsbca	S3rs	S2rbca	N	S2rsdg	S2bcad		576	1.04
Mr-slC	N	S3rd	S2rsbcadg	S3rsd	S3d	N	N	N		4,042	7.30

ตารางที่ 15 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลทุ่งงาม อำเภอสระมิงงาม จังหวัดลำปาง (ต่อ)

ชุดดิน/ดินคล้าย	ข้าวนาปี	ข้าวโพด (หลังนา)	ถั่วลิสง (หลังนา)	ถั่วเขียว (หลังนา)	มันสำปะหลัง	ลำไย	อินทผลัม	จามจุรี	ไร่	ร้อยละ
Ms-silA	S3r	S3r	S2r	S3r	S3o	S3o	N	S3o	1,655	2.99
Mt-gm-clA/b	S3r	S3r	S2rbc	S3r	S3o	S3oa	N	S3o	22	0.04
Mt-hb,gm-clA/b	S3r	S3r	S2rbc	S3r	S3o	S3oa	N	S3o	3,959	7.15
Phi-gslC	N	N	N	N	S3sd	N	N	N	687	1.24
Sp-fl-slB	N	S3r	S2rsbc	S3rs	S2rbc	S3a	S2rag	S3a	63	0.11
Sp-gm,fl-slA/b	S3rs	S3r	S2rsbc	S3rs	S3o	S3oa	N	S3oa	422	0.76
Sp-gm,fl-slB/b	S3rs	S3r	S2rsbc	S3rs	S3o	S3oa	N	S3oa	209	0.38
Sp-hb,gm,fl-slA/b	S3rs	S3r	S2rs	S3rs	S3o	S3o	N	S3oa	1,478	2.67
Ws-clB	N	S3r	S2r	S3r	S2rd	S3d	S2rsdg	S2d	295	0.53
Ws-clC	N	S3r	S2rg	S3r	S2rdg	S3d	S3g	S2d	1,783	3.22
Ws-gm-clA	S3r	S3r	S2r	S3r	S2rd	S3d	S2rsd	S2d	77	0.14
Ws-vd-clB	N	S3r	S2r	S3r	S2r	S1	S2rsg	S1	1,008	1.82
Ws-vd,gm-clB/b	S3r	S3r	S2r	S3r	S3o	S3o	N	S3o	114	0.21
SC	N	N	N	N	N	N	N	N	10,463	18.89

ที่มา : กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 (2562)

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”¹⁾ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มี ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก”

6.2 นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ได้กำหนดไว้ตามกรอบของ นโยบายแห่งรัฐ ดังรายละเอียดในตารางที่ 6-1

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ลำดับ ที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/แผนการ ปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของ พื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม
3	แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ ประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/แผนการ ปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
4	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อหลักการพัฒนา อย่างยั่งยืน
5	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
6	ยุทธศาสตร์ภาคเหนือ	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกฐานะเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตร ปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้มีความอุดมสมบูรณ์ จัดระบบ บริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยง พื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
7	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือ	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบบองค์รวมเพื่อสร้างความยั่งยืน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างคุณค่าและความโดดเด่นให้แก่สินค้าและ บริการด้านการท่องเที่ยว ทัศนกรรมสร้างสรรค์และเกษตรมูลค่าเพิ่ม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกย่องสินค้า การลงทุนเพื่อสร้างศักยภาพใน การแข่งขันอย่างยั่งยืน
8	แผนพัฒนาจังหวัดลำปาง (พ.ศ. 2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และแปรรูป เกษตร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 สังคม คุณภาพชีวิต ความมั่นคง และ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9	แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจ

6.3 แผนการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ดังนี้ (ตารางที่ 6-2 และ รูปที่ 6-1)

6.3.1 เขตพื้นที่ป่า (หน่วยแผนที่ 1)

มีเนื้อที่ 36,543 ไร่ หรือร้อยละ 65.99 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เขตนี้เป็นบริเวณที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และบริเวณที่มีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ แบ่งเขตการใช้ที่ดินออกได้เป็น 3 เขต คือ เขตป่าอนุรักษ์ เขตป่าเศรษฐกิจ และเขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (หน่วยแผนที่ 11) มีเนื้อที่ 14,298 ไร่ หรือร้อยละ 25.82 ของพื้นที่ตำบล เขตนี้กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ป่าที่ยาก ตลอดจนการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อป้องกันภัยธรรมชาติ รวมถึงประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัยและนันทนาการของประชาชน พื้นที่ในเขตนี้ครอบคลุมบริเวณเขตป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกเขตการใช้ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงพื้นที่บริเวณชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์นี้เมื่อพิจารณาจากข้อมูลผลการสำรวจสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน สามารถจำแนกออกเป็นบริเวณที่มีสภาพป่าไม้สมบูรณ์ และบริเวณที่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อการทำไม้ในอดีตหรือเพื่อทำเกษตรกรรม โดยเมื่อพิจารณาร่วมกับข้อมูลสภาพพื้นที่และลักษณะทางกายภาพของดินบริเวณที่เกษตรกรบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินได้เป็น 2 เขต โดยมีรายละเอียดดังนี้ แบ่งออกเป็น

1.1 เขตคุ้มครองสภาพป่า (หน่วยแผนที่ 111) มีเนื้อที่ 13,010 ไร่ หรือร้อยละ 23.49 ของพื้นที่ตำบล เขตนี้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่ต้องสงวนไว้เพื่อการอนุรักษ์ประกอบกับสภาพปัจจุบันยังคงเป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงพื้นที่ปลูกสวนป่าต่าง ๆ

การจัดการ

(1) ควบคุมมิให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าตามธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ

(2) ควรมีการบำรุงรักษาสภาพป่าธรรมชาติตามหลักวิชาการ

(3) ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าให้มีประสิทธิภาพ และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยดำเนินการกับผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด

(4) ถ้าบริเวณนี้มีการบุกรุกพื้นที่ในภายหลังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ควรรีบดำเนินการปลูกป่าทดแทนโดยเร็วเพื่อป้องกันการขยายพื้นที่ของการบุกรุกต่อไป

(5) ควรส่งเสริมให้ราษฎรในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้

1.2 เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (หน่วยแผนที่ 113) มีเนื้อที่ 1,288 ไร่ หรือร้อยละ 2.33 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เขตนี้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่ต้องสงวนพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้เคยเป็นป่าสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ต่อมามีการบุกรุกที่ดินมีการตัดต้นไม้เพื่อใช้ประโยชน์ และมีการใช้ที่ดินทำการเกษตรอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่เกษตรกรใช้พื้นที่เพื่อการปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น และไม้ผล แต่เนื่องจากพื้นที่นี้อยู่ในเขตเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ป่าที่หายาก ตลอดจนการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยการพังทลายของดิน ดังนั้น จึงต้องเร่งดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ในเขตนี้ให้กลับมาเป็นสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ต่อไป

การจัดการ

เนื่องจากพื้นที่ในเขตนี้ดินถูกเกษตรกรบุกรุกและจับจองเพื่อทำการเกษตรต่อเนื่องเป็นเวลานานจึงมีปัญหาเรื่องสิทธิทำกินของเกษตรกรในพื้นที่ แต่จากการที่รัฐบาลมีแนวทางการแก้ปัญหาที่ดินทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ ดังนั้น การแก้ไขปัญหานี้ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีนโยบายของรัฐ มีมติยืนยันที่จะไม่นำพื้นที่ดังกล่าวไปปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้ขึ้นทะเบียนผู้ครอบครองพื้นที่ดังกล่าวให้ชัดเจน และให้ใช้แผนที่ทางอากาศของกรมแผนที่ทหารเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองโดยมีเงื่อนไข คือ กรณีราษฎรเช่าอยู่อาศัยและทำกินก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายให้กรมป่าไม้จัดทำขอขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้ชัดเจนห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมและรับรองสิทธิที่ดินตามกฎหมาย แต่ถ้าพื้นที่ดังกล่าวล่อแหลมต่อการคุกคามระบบนิเวศต้องช่วยเหลือให้ราษฎรมีที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแห่งใหม่หรือย้ายออกไปอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมโดยรัฐจะสนับสนุน

2. เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ (หน่วยแผนที่ 12) มีเนื้อที่ 17,202 ไร่ หรือร้อยละ 31.06 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เขตนี้กำหนดไว้เพื่อเป็นแหล่งผลิตไม้และของป่า โดยจัดทำในรูปแบบของป่าชุมชน เพื่อให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และของป่า หรือให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปลูกป่าที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือให้ภาคเอกชนทำการปลูกป่าในบริเวณป่าเสื่อมโทรม โดยที่พื้นที่ในเขตนี้เป็นบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติเฉพาะบริเวณเขตพื้นที่เป็นป่าเศรษฐกิจตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่องการจำแนกเขตการใช้ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และบริเวณเขตชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 3 ชั้นที่ 4 และชั้นที่ 5 ตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเขตพื้นที่ป่าไม้ เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลผลการสำรวจสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถจำแนกออกเป็น บริเวณที่มีสภาพป่าไม้สมบูรณ์และบริเวณที่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อการทำไม้ในอดีตหรือบริเวณที่ยังคงทำการเกษตร โดยเมื่อพิจารณาร่วมกับข้อมูลสภาพพื้นที่และลักษณะทางกายภาพของดินบริเวณที่เกษตรกรบุกรุกพื้นที่ป่าไม้สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินได้ 2 เขต

2.1 เขตบำรุงรักษาป่า (หน่วยแผนที่ 121) มีเนื้อที่ 12,870 ไร่ หรือร้อยละ 23.24 ของพื้นที่ตำบล เขตนี้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่ต้องสงวนไว้เพื่อการอนุรักษ์ประกอบกับสภาพปัจจุบันยังคงเป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์นอกจากนั้นยังรวมถึงพื้นที่ปลูกสวนป่าต่าง ๆ

การจัดการ

- (1) ควบคุมมิให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าตามธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ
- (2) ควรมีการบำรุงรักษาสภาพป่าธรรมชาติตามหลักวิชาการ
- (3) ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าให้มีประสิทธิภาพ และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยดำเนินการกับผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด
- (4) ถ้าบริเวณนี้มีการบุกรุกพื้นที่ในภายหลังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ควรรีบดำเนินการปลูกป่าทดแทนโดยเร็วเพื่อป้องกันการขยายพื้นที่ของการบุกรุกต่อไป
- (5) ควรส่งเสริมให้ราษฎรในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้

2.2 เขตพื้นที่พืชรักษาธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (หน่วยแผนที่ 123) มีเนื้อที่ 4,332 ไร่ หรือร้อยละ 7.82 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เขตนี้อยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่ต้องสงวนพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้เคยเป็นป่าสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ต่อมามีการบุกรุกที่ดินมีการตัดต้นไม้เพื่อใช้

ประโยชน์ และมีการใช้ที่ดินทำการเกษตรอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่เกษตรกรใช้พื้นที่เพื่อการปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น และไม้ผล แต่เนื่องจากพื้นที่นี้อยู่ในเขตเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ป่าที่หายาก ตลอดจนการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อป้องกันภัยธรรมชาติ ดังนั้น จึงต้องเร่งดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ในเขตนี้ให้กลับมาเป็นสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ต่อไป

การจัดการ

เนื่องจากพื้นที่ในเขตนี้ที่ดินถูกเกษตรกรบุกรุกและจับจองเพื่อทำการเกษตรต่อเนื่องเป็นเวลานานจึงมีปัญหาเรื่องสิทธิทำกินของเกษตรกรในพื้นที่ แต่จากการที่รัฐบาลมีแนวทางการแก้ปัญหาที่ดินทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐมีมติยืนยันที่จะไม่นำพื้นที่ดังกล่าวไปปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทั้งนี้ให้กรมป่าไม้ขึ้นทะเบียนผู้ครอบครองพื้นที่ดังกล่าวให้ชัดเจนและให้ใช้แผนที่ทางอากาศของกรมแผนที่ทหารเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองโดยมีเงื่อนไข คือ กรณีราษฎรเข้าอยู่อาศัยและทำกินก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัยและที่ทำกินให้ชัดเจนห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมและรับรองสิทธิที่ดินตามกฎหมาย แต่ถ้าพื้นที่ดังกล่าวล่อแหลมต่อการคุกคามระบบนิเวศต้องช่วยเหลือให้ราษฎรมีที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแห่งใหม่หรือย้ายออกไปอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมโดยรัฐจะสนับสนุน

3. เขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี(หน่วยแผนที่ 14)

มีเนื้อที่ 5,043 ไร่ หรือร้อยละ 9.11 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เขตนี้อยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรที่ดิน แต่ในสภาพปัจจุบันยังคงมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์

การจัดการ

ชุมชนควรมีมาตรการในการป้องกันรักษาสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ให้คงสภาพดังกล่าวไว้เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ร่วมกันของพื้นที่ ในขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรเร่งดำเนินการสำรวจและวางมาตรการป้องกัน และรักษาสภาพป่าให้สมบูรณ์

6.3.2 เขตเกษตรกรรม (หน่วยแผนที่ 2) มีเนื้อที่ 14,533 ไร่ หรือร้อยละ 26.24 ของพื้นที่

ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรกรรม เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของทรัพยากรดินและ

ที่ดินสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 3 เขตย่อย ได้แก่ เขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี (หน่วยแผนที่ 21)

เขตทำนา (หน่วยแผนที่ 211) มีเนื้อที่ 3,126 ไร่ หรือร้อยละ 5.64 ของพื้นที่ตำบล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง พื้นที่เขตนี้กำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมเพื่อการปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำจากชลประทานเป็นหลัก ดังนั้น ในช่วงฤดูแล้งหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี เฉพาะพื้นที่ที่สามารถจัดส่งน้ำเข้าแปลงได้เพียงพอ เกษตรกรสามารถปลูกพืชครั้งที่สองได้ เช่น ข้าวนาปรัง ถั่วเหลือง เป็นต้น สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 2 เขตย่อย ได้แก่

1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม (หน่วยแผนที่ 21101) มีเนื้อที่ 1,098 ไร่ หรือร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินมีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินทรายแป้งลึกมากถึงดินร่วนหยาบหรือร่วนละเอียด การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปฏิกริยาของดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีหน้าดินแน่นที่บด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่มีน้ำท่วมขังในฤดูฝนทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ และบางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก

การจัดการ

(1) ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในระหว่าง การเพาะปลูกให้เหมาะสม

(2) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

(2) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน

(3) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

(4) ไถกลบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช

(5) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

(6) การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อนำไปสู่วิธีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

- (1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการบริหารจัดการและการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- (2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการผลิตพันธุ์ข้าวหรือการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน (หน่วยแผนที่ 21102) มีเนื้อที่ 2,028 ไร่ หรือร้อยละ 3.66 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินทรายแป้งถึงดินร่วนหยาบ การระบายน้ำดีถึงปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปฏิบัติการของดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม ดินตื้นถึงชั้นก้นกรวดหรือลูกรังหนามาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก และเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน

การจัดการ

(1) ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในระหว่างการเพาะปลูกให้เหมาะสม

- (2) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

- (1) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
- (3) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน
- (4) ไถกลบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช
- (5) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

- (1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการบริหารจัดการและการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- (2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการผลิตพันธุ์ข้าวหรือการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (หน่วยแผนที่ 22)

มีเนื้อที่ 5,497 ไร่ หรือร้อยละ 9.93 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีคุณภาพที่ดินเหมาะสมในระดับปานกลางถึงระดับสูงสำหรับการปลูกพืช สามารถพัฒนาศักยภาพการผลิตได้โดยเพิ่มการจัดการ

การปรับปรุงคุณภาพที่ดิน ในแต่ละข้อจำกัด เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ออกเป็น 3 เขตย่อย ได้แก่

2.1) เขตทำนา (หน่วยแผนที่ 221) สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 2 เขตย่อย ได้แก่

2.1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม (หน่วยแผนที่ 22101) มีเนื้อที่ 869 ไร่ หรือร้อยละ 1.57 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เนื้อดินเป็นดินทราย แปรสีกมากถึงดินร่วนเหนียว การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปฏิภานของดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน หน้านดินแน่นทึบ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำ ในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน กรณีน้ำท่วมขังในฤดูฝนจะทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก

การจัดการ

- (1) หาแหล่งน้ำเพิ่มเติม
- (2) มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อเก็บกักน้ำในดินให้มากขึ้น
- (3) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน
- (4) ยกระดับรายได้เกษตรกรโดยการผลิตข้าวแบบอินทรีย์
- (5) การใช้พันธุ์ข้าวทนแล้ง ไม้ไผ่แสงเพื่อแก้ปัญหาภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1,260 ลบ.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานขุดลอกคลองสระ อ่างเก็บน้ำ ฝ่ายน้ำล้น)

- (2) รณรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก
- (3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (4) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
- (5) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน
- (6) ไถกลบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช
- (7) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ
- (8) พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

(9) พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องข้าวอินทรีย์ และการผลิตพันธุ์ข้าวทนแล้ง

(2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนเรื่องระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

(3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องระบบท่อส่งน้ำชุดลอกลำน้ำสระเก็บน้ำ

2.1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน (หน่วยแผนที่ 22102) มีเนื้อที่ 3,504 ไร่ หรือร้อยละ 6.33

ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินทรายแป้งถึงดินร่วนเหนียว การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปฏิกริยาของดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ขาดแคลนน้ำใน ระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม ดินตื้นถึงชั้นก้อนกรวด หรือลูกรังหนามาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก และเกิดการชะล้างพังทลาย สูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน

การจัดการ

(1) หาแหล่งน้ำเพิ่มเติม

(2) มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อเก็บกักน้ำในดินให้มากขึ้น

(3) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน

(4) ยกระดับรายได้เกษตรกรโดยการผลิตข้าวแบบอินทรีย์

(5) การใช้พันธุ์ข้าวทนแล้ง ไม้ไผ่แสงเพื่อแก้ปัญหาภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขต

ชลประทาน 1,260 ลบ.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานชุดลอกคลอง สระ อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น)

(2) รณรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

(3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

(4) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน

(5) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

(6) ไถกลบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช

(7) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

(8) พัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

(9) พัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องข้าวอินทรีย์ และการผลิตพันธุ์ข้าวทนแล้ง

(2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนเรื่องระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

(3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องระบบท่อส่งน้ำ ขุดลอกลำน้ำ สระ

เก็บน้ำ

2.2) เขตปลูกไม้ผล (หน่วยแผนที่ 223) สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 1

เขตย่อย ได้แก่

2.2.1) เขตปลูกลำไย (หน่วยแผนที่ 22312) มีเนื้อที่ 128 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียว การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนานบางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม ดินสีกปานกลางถึงชั้นหินพื้น เศษหิน ก้อนกรวดหรือลูกรัง และเกิดจากการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการ

(1) หาแหล่งน้ำเพิ่มเติม

(2) มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อเก็บกักน้ำในดินให้มากขึ้น และเพื่อลดการสูญเสีย

ธาตุอาหารพืชจากน้ำไหลบ่าหน้าดิน

(3) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน และช่วยการดูดซับธาตุอาหารพืช

(4) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ด้วยปุ๋ยอินทรีย์และเคมี

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขต

ชลประทาน 1,260 ลบ.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานขุดลอกคลองสระ อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น)

(2) อนุรักษ์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

- (3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (4) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
- (5) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน
- (6) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ
- (7) การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อนำไปสู่วิธีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

- (1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่องวิธีการผลิตลำไยคุณภาพ
- (2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนเรื่องระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
- (3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเรื่องระบบท่อส่งน้ำ ขุดลอกลำน้ำ สระ

เก็บน้ำ

2.3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (หน่วยแผนที่ 224) สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 1

เขตย่อย ได้แก่

2.3.1) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม (หน่วยแผนที่ 22400) มีเนื้อที่ 996 ไร่ หรือร้อยละ

1.80 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียว การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ปฏิกริยาของดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนานบางพื้นที่ บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม ดินลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น เศษหิน ก้อนกรวดหรือลูกรัง ดินตื้นถึงชั้นก้อนกรวดหรือลูกรังหนามาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และเกิดจากการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการ

- (1) หาแหล่งน้ำเพิ่มเติม
- (2) มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อเก็บกักน้ำในดินให้มากขึ้น และเพื่อลดการสูญเสีย

ธาตุอาหารพืชจากน้ำไหลบ่าหน้าดิน

- (3) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน และช่วยการดูดยึดธาตุอาหารพืช
- (4) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ด้วยปุ๋ยอินทรีย์และเคมี

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1,260 ลม.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานขุดลอกคลองสระ อ่างเก็บน้ำ ฝ่ายน้ำล้น)

(2) รมรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

(3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

(4) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน

(5) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

(6) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

(7) โถกอบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช

(8) การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อนำไปสู่วิธีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่องวิธีการปลูกไม้ยืนต้น

(2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเรื่องระบบท่อส่งน้ำขุดลอกลำน้ำสระเก็บน้ำ

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ (หน่วยแผนที่ 23)

มีเนื้อที่ 5,910 ไร่ หรือร้อยละ 10.67 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีคุณภาพที่ดินเหมาะสมในระดับเล็กน้อยสำหรับการปลูกพืช สามารถพัฒนาศักยภาพการผลิตได้โดยการจัดการที่เหมาะสมซึ่งต้องลงทุนสูง หรือปรับเปลี่ยนการผลิตไปเป็นสินค้าที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 4 เขตย่อย ได้แก่

3.1) เขตปลูกพืชไร่ (หน่วยแผนที่ 232) เป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชในระดับเล็กน้อย สามารถพัฒนาศักยภาพการผลิตได้โดยการจัดการที่เหมาะสม หรือปรับเปลี่ยนการผลิตไปเป็นสินค้าที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 2 เขตย่อย ได้แก่

3.1.1) เขตปลูกพืชไร่ผสม (หน่วยแผนที่ 23200) มีเนื้อที่ 370 ไร่ หรือร้อยละ 0.67 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียว การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัด

มาก หน้าดินแน่นทึบ และน้ำท่วมขังในฤดูฝนทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ บางพื้นที่อาจพบชั้น ดินแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

การจัดการ

(1) หาแหล่งน้ำเพิ่มเติม

(2) มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อเก็บกักน้ำในดินให้มากขึ้น ลดการสูญเสียธาตุอาหารพืช จากน้ำไหลบ่าหน้าดิน และลดการชะล้างหน้าดิน

(3) ปรับรูปแปลงเพาะปลูกให้ง่ายต่อการไถพรวน

(4) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน และช่วยการดูดซับธาตุอาหารพืช

(5) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ด้วยปุ๋ยอินทรีย์และเคมี

(6) ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1,260 ลบ.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานขุดลอกคลอง สระ อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น)

(2) รมรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

(3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

(4) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน

(5) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

(6) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

(7) ไถกลบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช

(8) การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อนำไปสู่วิธีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ

(9) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืช

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์

(2) กรมประมง สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์น้ำ

(3) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การปลูกพืช เกษตรผสมผสาน

(4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง ระบบท่อส่งน้ำ ขุดลอกลำน้ำสระเก็บน้ำ

3.1.2) เขตปลูกมันสำปะหลัง (หน่วยแผนที่ 23203) มีเนื้อที่ 306 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียว การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก หน้าดินแน่นทึบ และบางพื้นที่อาจมีน้ำท่วมขังทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำหรือเกิดการไหลบ่าท่วมขังอย่างฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนัก บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

การจัดการ

- (1) หาแหล่งน้ำเพิ่มเติม
- (2) มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อเก็บกักน้ำในดินให้มากขึ้น และลดการชะล้างหน้าดิน
- (3) ปรับรูปแปลงเพาะปลูกให้ง่ายต่อการไถพรวน และเพื่อเก็บและระบายน้ำให้เป็นประโยชน์

ต่อพืช

- (4) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน
- (5) ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1,260 ลบ.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานขุดลอกคลอง สระ อ่างเก็บน้ำ ฝ่ายน้ำล้น)

- (2) รมรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก
- (3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (4) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
- (5) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน
- (6) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ
- (7) โถกอบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช
- (8) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืช

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

- (1) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์

- (2) กรมประมง สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์น้ำ
- (3) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การปลูกพืช เกษตรผสมผสาน
- (4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องระบบท่อส่งน้ำชุดลอกลำน้ำสระเก็บน้ำ

3.2) เขตปลูกไม้ผล (หน่วยแผนที่ 233) เป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชในระดับเล็กน้อย สามารถพัฒนาศักยภาพการผลิตได้โดยการจัดการที่เหมาะสม หรือปรับเปลี่ยนการผลิตไปเป็นสินค้าที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินออกเป็น 2 เขตย่อย ได้แก่

3.2.1) เขตปลูกไม้ผลผสม (หน่วยแผนที่ 23300) มีเนื้อที่ 231 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนเหนียว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ปฏิภานของดินเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดินลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น เศษหิน ก้อนกรวดหรือลูกรัง ขาดแคลนน้ำ และเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการ

- (1) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน
- (2) ปรับรูปแบบเพาะปลูกให้ง่ายต่อการไถพรวน
- (3) ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

- (1) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
- (2) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน
- (3) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ
- (4) ไถกลบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช
- (5) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (6) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืช

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

- (1) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์
- (2) กรมประมง สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์น้ำ
- (3) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การปลูกพืช เกษตรผสมผสาน

(4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเรื่องระบบท่อส่งน้ำชุดลอกกล้าน้ำสระเก็บน้ำ

3.2.2) เขตปลูกลำไย (หน่วยแผนที่ 23312) มีเนื้อที่ 152 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ของพื้นที่ ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียว การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ปฏิบัติการของดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก หน้าดินแน่นทึบ และน้ำท่วมขังในฤดูฝนทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

การจัดการ

(1) มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อลดการสูญเสียธาตุอาหารพืชจากน้ำไหลบ่าหน้าดินลดการชะล้างหน้าดิน

(2) ปรับรูปแปลงเพาะปลูก เพื่อเก็บและระบายน้ำให้เป็นประโยชน์ต่อพืช

(3) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ด้วยปุ๋ยอินทรีย์และเคมี

(4) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน และช่วยการดูดยึดธาตุอาหารพืช

(5) ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) ณรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

(2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

(3) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน

(4) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

(5) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

(6) ไถกลบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช

(7) การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อนำไปสู่วิธีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ

(8) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืช

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์

(2) กรมประมง สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์น้ำ

(3) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การปลูกพืช เกษตรผสมผสาน

(4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องระบบท่อส่งน้ำชุดลอกลำน้ำสระเก็บน้ำ

3.3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (หน่วยแผนที่ 234) เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชในระดับเล็กน้อย สามารถพัฒนาศักยภาพการผลิตได้โดยการจัดการที่เหมาะสม หรือปรับเปลี่ยนการผลิตไปเป็นสินค้าที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า สามารถกำหนดเขตใช้ที่ดินได้ 1 เขต ได้แก่

3.3.1 เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม (หน่วยแผนที่ 23400) มีเนื้อที่ 4,785 ไร่ หรือร้อยละ 8.64 ของพื้นที่ตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียว การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก หน้าดินแน่นทึบ และน้ำท่วมขังในฤดูฝนทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

การจัดการ

(1) หาแหล่งน้ำเพิ่ม

(2) มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำในดินให้มากขึ้น เพื่อลดการชะล้างหน้าดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหารพืชจากน้ำไหลบ่าหน้าดิน

(3) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน และเพื่อช่วยในการดูดซับธาตุอาหารพืช

(4) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ด้วยปุ๋ยอินทรีย์และเคมี

(5) ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1,260 ลบ.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานชุดลอกคลอง สระ อ่างเก็บน้ำ ฝ่ายน้ำล้น)

(2) รมรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

(3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

(4) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน

(5) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

(6) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

(7) โถกบตอซัง งดเผาฟางและตอซังพืช

(8) การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อนำไปสู่วิธีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ

(9) ปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืช

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์

(2) กรมประมง สนับสนุนเรื่อง การเลี้ยงสัตว์น้ำ

(3) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนเรื่อง การปลูกพืช เกษตรผสมผสาน

(4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง ระบบท่อส่งน้ำ ขุดลอกลำน้ำสระเก็บน้ำ

3.4) เขตปศุสัตว์ (หน่วยแผนที่ 238) มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่

ของเขตนี้เป็นบริเวณโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร เช่น โค กระบือ เป็นต้น

การจัดการ

(1) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กหรือจุดสระน้ำประจำไร่นาเพื่อใช้ในบริเวณโรงเรือน ให้สัตว์-มีน้ำ

กิน ใช้ในการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ และปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงาของสัตว์

(2) เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับโครงสร้างดิน และช่วยการดูดยึดธาตุอาหารพืช

(3) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ด้วยปุ๋ยอินทรีย์และเคมี

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1,260 ลบ.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานขุดลอกคลอง สระ อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น)

(2) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน

(3) ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

(4) ผลิตน้ำหมักชีวภาพ

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

(1) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนเรื่องการเลี้ยงสัตว์และพันธุ์หญ้าอาหารสัตว์

6.3.3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (หน่วยแผนที่ 3)

มีเนื้อที่ 2,765 ไร่ หรือร้อยละ 4.99 ของพื้นที่ตำบล มีสภาพการใช้ที่ดินเป็นหมู่บ้าน สถานศึกษา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเส้นทางคมนาคม

การจัดการ เทศบาลตำบลควรเร่งศึกษาปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกิดขีดความสามารถของท้องถิ่นทางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อรองรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหาแนวทางการแก้ไขจัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

6.3.4. เขตแหล่งน้ำ (หน่วยแผนที่ 5) มีเนื้อที่ 1,475 ไร่ หรือร้อยละ 2.66 ของพื้นที่ตำบล

พื้นที่ของเขตนี้เป็นบริเวณแหล่งน้ำตามธรรมชาติรวมถึงแหล่งน้ำผิวดินที่สร้างขึ้น เช่น แม่น้ำ ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

การจัดการ

(1) ควรเร่งดำเนินการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินเพิ่มเติมแต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปประกอบการพิจารณาดังกล่าว

(2) ควรมีการบำรุงรักษาและขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเก็บกักน้ำ

(3) เทศบาลตำบลควรเร่งจัดทำโครงการเพื่อจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาของเกษตรกร และประสานงานกับกรมพัฒนาที่ดินซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กโดยจัดทำกรอบแผนการดำเนินการตามลำดับความสำคัญ

(4) บริเวณพื้นที่ลุ่มในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้เพราะเป็นที่สาธารณประโยชน์สภาพพื้นที่เป็นลุ่มต่ำไม่เหมาะสำหรับการนำที่ดินมาใช้ด้านเกษตรกรรมควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

(1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 1,260 ลบ.ม. ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก/งานระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ (งานขุดลอกคลอง สระ อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น)

กิจกรรมของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

- (1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องระบบท่อส่งน้ำ ขุดลอกลำน้ำสระเก็บน้ำ
- (2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่องการขุดเจาะน้ำบาดาล

6.3.5. เขตพื้นที่อื่น ๆ (หน่วยแผนที่ 6) มีเนื้อที่ 64 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล
สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน ได้แก่ พื้นที่ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ เป็นต้น

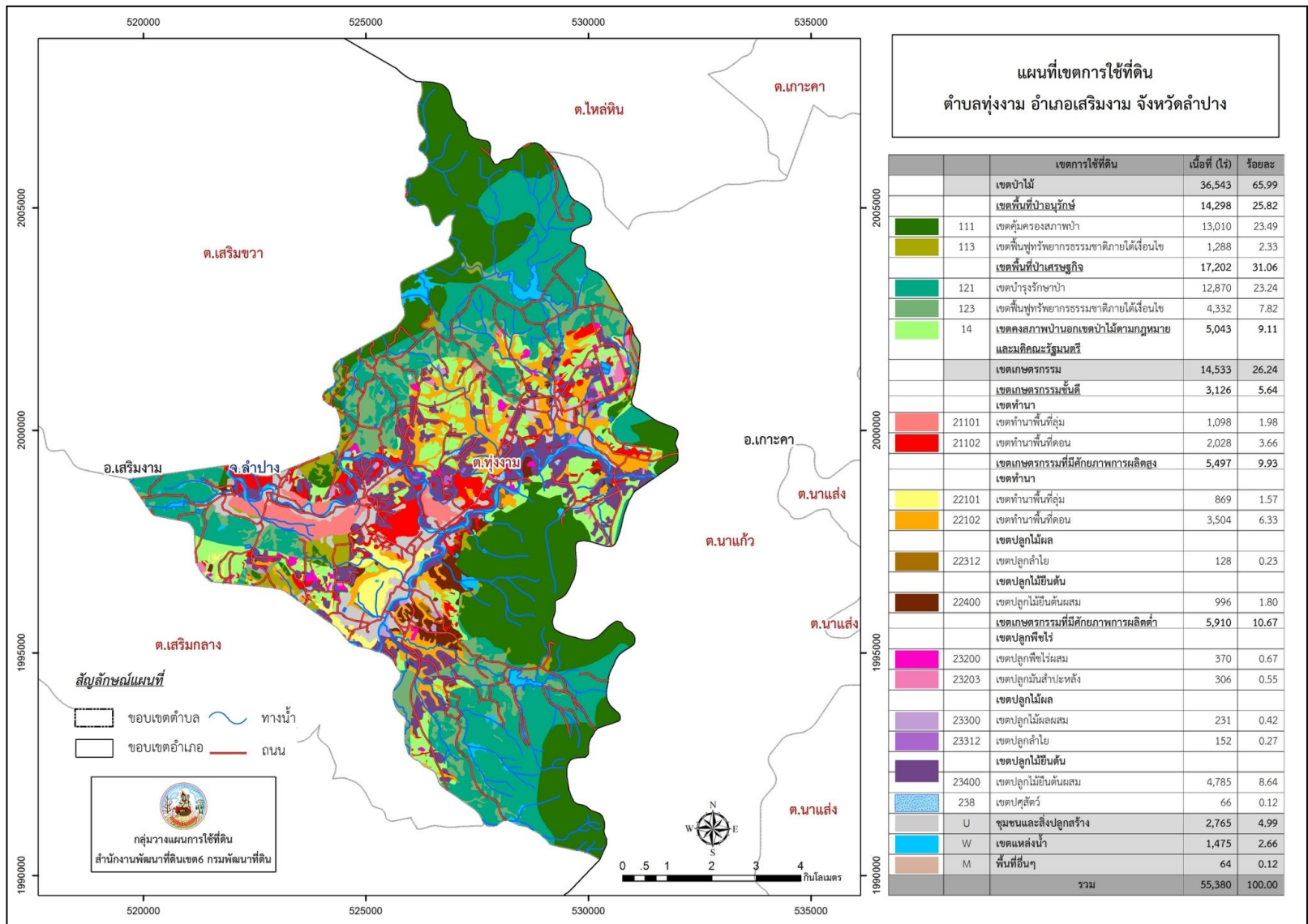
การจัดการ บริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้ เพราะเป็นที่สาธารณประโยชน์ และสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสำหรับการนำที่ดินมาใช้ด้านเกษตรกรรม ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1.เขตป่า		36,543	65.99
11-เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์		14,298	25.82
111	เขตคุ้มครองสภาพป่า	13,010	23.49
113	เขตพื้นที่พืชรพยการธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข	1,288	2.33
12-เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ		17,202	31.06
121	เขตบำรุงรักษาป่า	12,870	23.24
123	เขตพื้นที่พืชรพยการธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข	4,332	7.82
14-เขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี		5,043	9.11
2.เขตเกษตรกรรม		14,533	26.24
21-เขตเกษตรกรรมขั้นดี		3,126	5.64
211	เขตทำนา	-	-
21101	เขตทำนาลุ่ม	1,098	1.98
21102	เขตทำนาดอน	2,028	3.66
22-เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง		5,497	9.93
221	เขตทำนา	-	-
22101	เขตทำนาลุ่ม	869	1.57
22102	เขตทำนาดอน	3,504	6.33
223	เขตปลูกไม้ผล	-	-
22312	เขตปลูกลำไย	128	0.23
224	เขตปลูกไม้ยืนต้น	-	-
22400	เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	996	1.08
23-เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ		5,910	10.67
232	เขตปลูกพืชไร่	-	-
23200	เขตปลูกพืชไร่ผสม	370	0.67
23203	เขตปลูกมันสำปะหลัง	306	0.55
233	เขตปลูกไม้ผล	-	-

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง (ต่อ)

หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
23300	เขตปลูกไม้ผลผสม	231	0.42
23312	เขตปลูกลำไย	152	0.27
234	เขตปลูกไม้ยืนต้น	-	-
23400	เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	4,785	8.64
238	เขตปศุสัตว์	66	0.12
3-ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง		2,765	4.99
4-เขตแหล่งน้ำ		1,475	2.66
5-พื้นที่อื่นๆ		64	0.12
รวมพื้นที่		55,380	100.00

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

6.4 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

การจัดทำระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ประโยชน์ที่ดิน เศรษฐกิจและสังคม นโยบายของรัฐ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดรูปแบบและ/หรือระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมกับการใช้ที่ดินให้ถูกต้องเหมาะสมกับศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่ ทั้งนี้ได้จัดทำระบบการปลูกพืชขึ้นใหม่ ดังนี้ (รูปที่ 6-2)

เขตนาพื้นที่ตอน ทำนาในช่วงต้นเดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน หลังจากเก็บเกี่ยวจะมีการปลูกพืชปุ๋ยสด เช่น ปอเทือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง

เขตพืชไร่ ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์

เขตไม้ผล ปลูกลำไย พืชทางเลือกเป็นอินทผลัม เกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์

เขตไม้ยืนต้น จามจุรี พะยูง ชิงชันและมะค่าโมง เกษตรผสมผสานและเกษตรอินทรีย์

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ระบบเกษตร												
นาพื้นที่ลุ่ม	ปอเทือง					ข้าวพันธุ์ กข6						
นาพื้นที่ดอน	ถั่วเหลือง					ข้าวพันธุ์ กข6						
	ถั่วเขียว					ข้าวพันธุ์ กข6						
	ถั่วลิสง					ข้าวพันธุ์ กข6						
พืชไร่	มันสำปะหลัง					มันสำปะหลัง						
					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
ไม้ผล	ลำไย,จามจุรี,พะยูง,ชิงชัน,อินทผลัม เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

การวิเคราะห์ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน พบว่า เป็นการปลูกพืชที่เหมาะสมกับ ศักยภาพของดิน และมีการใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างคุ้มค่า เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ทั้งนี้ได้มีการเปรียบเทียบระบบ ตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6-3 การเปรียบเทียบระบบการปลูกพืชก่อนและหลังมีแผนการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	ระบบการปลูกพืชปัจจุบัน	ระบบการปลูกพืชหลังมีแผนการใช้ที่ดิน
เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม เขตทำนาพื้นที่ดอน	ข้าวนาปี ถั่วลิสง (หลังนา)	- ข้าวนาปี/พืชตระกูลถั่ว (ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว) - ข้าวนาปี/ปอเทือง
เขตปลูกพืชไร่	มันสำปะหลัง	- มันสำปะหลัง - ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ - เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์
เขตปลูกไม้ผล	ลำไย	- ลำไย - อินทผลัม - เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 และแผนล่วงหน้า ปี 2564-2566

1.2 นำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งงามไปเสนอต่อ สภาเทศบาลตำบลเสริมงามและสภาเทศบาลตำบลทุ่งงาม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

1.3 สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายการมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการในตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง จำนวน 5 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน
- 5) พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
<p>1. เขตเกษตรกรรม</p> <p>1.1 เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม</p>	<p>1.การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต - จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - รณรงค์ไถกลบตอซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรกรการใช้สารอินทรีย์ <p>2. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการผลิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ 	
<p>1.2 เขตทำนาพื้นที่ดอน</p>	<p>1.การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต - จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - รณรงค์ไถกลบตอซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรกรการใช้สารอินทรีย์ - โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว - ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด 	

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก 3. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ - พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ	
1.3 เขตพืชไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน - จัดหาปุ๋ยอินทรีย์ - ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ 2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก 3. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	
1.4 เขตไม้ผล	1. การปรับปรุงบำรุงดิน - จัดหาปุ๋ยอินทรีย์ - ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	<ul style="list-style-type: none"> - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ 2. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก 3. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 	
1.4 เขตปศุสัตว์	<p>การบริหารน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 	
1.5 เขตแหล่งน้ำ	<p>การบริหารน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 	

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน ปี 2563

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
<p>เขตการเกษตร</p> <p>1. เขตทำนา</p> <p>2. เขตพืชไร่</p>	<p>1. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต - จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - ธรรมชาติโกลบตอซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรกรการใช้สารอินทรีย์ - โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว - จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ - ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด <p>1. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ - ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรการใช้สารอินทรีย์ 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร (พาณิชย์จังหวัด) 1.2 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 1.3 จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 1.4 ส่งเสริมการผลิตพันธุ์ข้าว แทนการปลูกข้าวเพื่อบริโภค จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) <ul style="list-style-type: none"> 1.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร (พาณิชย์จังหวัด) 1.2 การอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP (กรมวิชาการเกษตร) 1.3 การปลูกไม้ผล เช่น อินทผาลัม ทุเรียน ควรจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร (กรมวิชาการเกษตร)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน ปี 2563 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
3. เขตไม้ผล	1. การปรับปรุงบำรุงดิน <ul style="list-style-type: none"> - จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ - ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ 	1.1 จัดหาตลาดสินค้าเกษตร (พาณิชย์จังหวัด) 1.2 การอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP (กรมวิชาการเกษตร) 1.3 การปลูกไม้ผล เช่น อินทผลัม ทุเรียน ควรจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร (กรมวิชาการเกษตร)
4. เขตปศุสัตว์	การบริหารน้ำ <ul style="list-style-type: none"> - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริม/สนับสนุน เรื่องพันธุ์หญ้าเนเปียร์ (กรมปศุสัตว์)
5. เขตแหล่งน้ำ	การบริหารน้ำ <ul style="list-style-type: none"> - การขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง แผน 4 ปี (ปี 2563-2566)
 หน่วยงาน.....สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง.....

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม
			2563	2564	2565	2566		2563	2564	2565	2566	
	1.การบริหารน้ำ											
แหล่งน้ำ นาดอน	1.1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	แห่ง	-	5	5	5	15	-	101,500	101,500	101,500	304,500
	2. การปรับปรุงบำรุงดิน											
นาดอน	2.2 โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	-	-	200	200	400	-	-	340,000	340,000	680,000
นาดอน พืชไร่ ไม้ผล	2.3 จัดหาปุ๋ยโคโลไมท์	ตัน	200	200	200	-	600	340,000	340,000	340,000	-	1,020,000
นาดอน	2.4 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	400	400	400	-	1,200	6,000	6,000	6,000	-	18,000
นาดอน พืชไร่ ไม้ผล	2.5 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ ผลิตน้ำหมักชีวภาพจากสารเร่ง พด.	ลิตร	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	13,000	13,000	13,000	13,000	52,000
นาดอน	2.6 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	40	297,500	297,500	297,500	297,500	1,190,000
นาดอน ไม้ผล พืชไร่	2.7 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	15,000	15,000	15,000	15,000	60,000
นาดอน พืชไร่ ไม้ผล	2.8 การทำปุ๋ยหมัก	ตัน	200	200	200	200	800	680,000	680,000	680,000	680,000	2,720,000
นาดอน	2.9 อนุรักษ์โลกบตอซัง	แปลง	5	5	5	5	20	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000

ตารางที่ 7-3

(ต่อ)

หน่วยงาน.....สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง.....

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม
			2563	2564	2565	2566		2563	2564	2565	2566	
นาดอน พืชไร่ ไม่ผล	2.10 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	10	10	10	10	40	49,000	49,000	49,000	49,000	196,000
	3. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน											
นาดอน พืชไร่ ไม่ผล	3.1 ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	กล้า	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000	360,000	360,000	360,000	360,000	1,440,000
	4. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน											
นาดอน พืชไร่ ไม่ผล	4.1 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	แห่ง	-	-	-	-	-	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
	5. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยน การผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map											
นาดอน พืชไร่ ไม่ผล	-จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	-	100	100	100	300	-	150,000	150,000	150,000	450,000
	รวม							1,864,500	2,116,000	2,456,000	2,110,000	8,546,500

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2560. ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560). แหล่งที่มา: <http://www.dopa.go.th>, 20 กุมภาพันธ์ 2562
- กรมทรัพยากรธรณี. 2556. การจำแนกเขตเพื่อการจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณีจังหวัดลำปาง. กรุงเทพฯ: 128 หน้า.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2558. คุณภาพน้ำใต้ดิน (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมพัฒนาชุมชน. 2560. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช. 2ค) ปี 2560 กระทรวงมหาดไทย. แหล่งที่มา: <http://ebmn.cdd.go.th>, 27 กุมภาพันธ์ 2562
- กรมพัฒนาชุมชน. 2561. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)ปี 2561 กระทรวงมหาดไทย. แหล่งที่มา: <http://ebmn.cdd.go.th>, 15 มกราคม 2562
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2557. ดิน นิยามและความหมาย. แหล่งที่มา <https://www.ldd.go.th/ofswweb/thaisoil/p2.htm>, สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2561.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2561. สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2561 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2560. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile). กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2561. แผนที่ชุดดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile). กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลทุ่งงาม. มปป. แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564) ฉบับแก้ไขครั้งที่ 1 ของเทศบาลตำบลทุ่งงาม. จังหวัดลำปาง
- เทศบาลตำบลเสริมงาม. มปป. แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564) ฉบับแก้ไขครั้งที่ 1 ของเทศบาลตำบลเสริมงาม. จังหวัดลำปาง
- ไทย ตำบล ด อ ท ค อ ม . 2 5 5 8 . แห ล่ ง ข อ ม ล ส ิน ค ำ โ อ ท อ ป (O T O P) . แห ล่ ง ที่ ม ำ <http://www.thaitambon.com/tambon/450109> เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562
- ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิภ. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สารานุกรมวิกิพีเดีย. นิยามของโมเดล DPSIR, แหล่งที่มา <https://en.wikipedia.org/wiki/DPSIR>, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579).

สำนักพัฒนาอตุณิยมวิทยา. 2561. ปริมาณน้ำฝน. กรมอตุณิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

FAO. 1974. A Land Capability Appraisal.Indonesia Interim Report. (AGL / INS).Rome

FAO. 1993. Guidelines for Land Use Planning. Rome

FAO and UNEP. 1997. Negotiating a sustainable future for land. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome. Italy

Kristensen P. 2004, The DPSIR Framework. National Environmental Research Institute, Denmark. European Topic Centre, European Environment Agency.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการ

นายถาวร มีชัย

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

ผู้ดำเนินการ

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

1) นายกานต์ ไตรโสภณ

รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาที่ดินบนพื้นที่สูง

2) นางสาววัชรินทร์ พลราชม

ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน

3) นางสาวจรรยาพร ชาวชัด

นักสำรวจดินปฏิบัติการ

4) นายกิตติพงศ์ ทิมแป้น

นักสำรวจดินปฏิบัติการ

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง

นายสุชาติ เจริญทอง

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินลำปาง

นางอรวรรณ ชูสมุทร

นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ